

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van wet [[]]

tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en enkele andere wetten
in verband met een vereenvoudiging van de beslagvrije voet (Wet vereenvoudiging
beslagvrije voet)

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is te komen tot een
vereenvoudiging van de vaststelling van de beslagvrije voet;

Zo is het dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met
gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij
goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I. WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 475 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid wordt "Onze Minister van Justitie" vervangen door: Onze Minister van Veiligheid en Justitie.
2. In het vierde lid wordt "gegevens" vervangen door: gegeven.

B

Artikel 475a wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het derde tot het vierde lid wordt na het tweede lid een lid ingevoegd, luidende:
3. Het beslag strekt zich niet uit tot onkostenvergoedingen, tenzij deze fiscaal als loon of bezoldiging worden beschouwd.
2. In het vierde lid (nieuw), wordt "beslagexploit" vervangen door: beslagexploot.

C

In de artikelen 475, eerste lid, 476, 476b, eerste lid, en 479, eerste lid, wordt "exploit" vervangen door: exploit.

D

In artikel 475, tweede lid, wordt "beslagexploit" vervangen door: beslagexploot.

E

Na artikel 475a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 475ab. Begripsbepaling

In de artikelen 475d, 475da, 475e, 475ga, 475gb, 475i en 478 wordt verstaan onder:

alleenstaande: alleenstaande als bedoeld in artikel 4, onderdeel a, van de Participatiewet;

alleenstaande ouder: alleenstaande ouder als bedoeld in artikel 4, onderdeel b, van de Participatiewet;

basisregistratie personen: basisregistratie personen als bedoeld in artikel 1.2 van de Wet basisregistratie personen;

echtgenoot: echtgenoot als bedoeld in artikel 3 van de Participatiewet;

belastbaar inkomen: gezamenlijk bedrag van het belastbare loon, het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden en de belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen, bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, onderdelen b, c en d, van de Wet inkomstenbelasting 2001;

geregistreerd partner: geregistreerd partner als bedoeld in artikel 3 van de Participatiewet;

innende deurwaarder: deurwaarder die het oudste executoriale beslag heeft gelegd, dan wel:

- a. de deurwaarder die volgend op de eerstgenoemde deurwaarder beslag heeft gelegd, indien de executie door de eerstgenoemde deurwaarder niet wordt voortgezet; of
- b. een andere deurwaarder die gerechtigd is tegen de schuldenaar beslag te leggen, aan wie door de eerstgenoemde deurwaarder in onderlinge overeenstemming met die deurwaarder en onder kennisgeving aan de derde-beslagene en de schuldenaar, de inning is overgedragen.

kind: ten laste komend kind als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel e, van de Participatiewet;

leefsituatie: leefsituatie als bedoeld in artikel 475da, eerste lid;

woonkosten: door de schuldenaar verschuldigde rekenhuur als bedoeld in artikel 5 van de Wet op de huurtoeslag, dan wel de door de schuldenaar maandelijks verschuldigde hypotheekrente, erfpacht en maandelijks overige kosten tot ten hoogste 0,057% van de WOZ-waarde.

F

Artikel 475b wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het derde tot tweede lid vervalt het tweede lid.
2. Het tweede lid (nieuw) komt te luiden:
 2. Beslag op een vordering tot nabetaling is slechts geldig voor zover beslag geldig zou zijn geweest, indien de betaling tijdig zou zijn geschied. Beslag op een vordering tot betaling van vakantiebijslag is slechts geldig voor zover beslag daarop geldig zou zijn geweest, indien de vakantiebijslag gelijk met de periodieke inkomsten zou zijn betaald.

G

Artikel 475c komt te luiden:

Artikel 475c

1. Een beslagvrije voet is verbonden aan vorderingen tot periodieke betaling van:

- a. uitkeringen op grond van sociale zekerheidswetten, uitgezonderd kinderbijslag onder welke benaming ook;
 - b. uitkeringen of buitengewone pensioenen op grond van een wettelijke regeling voor oorlogsgetroffenen of voor degenen die hun vervangende dienstplicht vervullen;
 - c. bezoldiging als bedoeld in artikel 115 van de Ambtenarenwet met uitzondering van die bedragen waarop de ambtenaar of gewezen ambtenaar niet periodiek aanspraak heeft;
 - d. loon;
 - e. uitkeringen uit levens-, invaliditeits-, ongevallen- of ziekengeldverzekering;
 - f. pensioen en lijfrente, waaronder mede worden verstaan uitkeringen ten laste van een lijfrentespaarrekening of ten laste van de waarde van een lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a, vierde en zesde lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001;
 - g. inkomstenbelasting begrepen in een voorlopige teruggaaf als bedoeld in artikel 13, tweede lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;
 - h. uitkeringen tot levensonderhoud, verschuldigd krachtens boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, of tot vergoeding van schade door het derven van levensonderhoud;
 - i. resultaat uit overige werkzaamheden;
 - j. winst uit onderneming;
 - k. een tegemoetkoming als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel h, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, met uitzondering van de kinderopvangtoeslag, bedoeld in artikel 1.5 Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen.
2. De deurwaarder verhaalt op vorderingen tot periodieke betalingen als bedoeld in het eerste lid, in de daar opgenomen volgorde. Indien sprake is van meerdere vorderingen tot periodieke betaling binnen een onderdeel gaat telkens de hoogste vordering voor.
3. In afwijking van het tweede lid, kan de deurwaarder beslag leggen op een andere vordering tot periodieke betaling dan op basis van het tweede lid voorgeschreven, indien onverkorte toepassing van het tweede lid tot gevolg heeft dat hij gehouden is onder meerdere derden beslag te leggen om tot incasso van een bedrag tot aan de geldende beslagvrije voet te komen, terwijl bij de keuze voor de andere vordering tot periodieke betaling met beslag onder één derde kan worden volstaan om dit te bereiken.
4. Indien reeds beslag ligt op een andere periodieke betaling, genoemd in het eerste lid, houdt de deurwaarder bij de vaststelling van de hoogte van de beslagvrije voet rekening met dit beslag.

H

Artikel 475d komt te luiden:

Artikel 475d. Algemene regels bij vaststelling beslagvrije voet

1. Voor de vaststelling van de beslagvrije voet wordt gebruik gemaakt van het belastbaar inkomen van de schuldenaar in de laatste maand waarover op het moment van het leggen van het beslag bij de deurwaarder gegevens bekend zijn met betrekking tot de bronnen van inkomsten. Indien dit belastbaar inkomen vanwege een incidentele betaling of maandelijkse schommelingen geen reële afspiegeling is van het belastbaar inkomen van de schuldenaar, wordt gebruik gemaakt van het belastbaar inkomen in de maand voorafgaand aan de maand, bedoeld in de vorige zin, onderscheidenlijk het gemiddeld belastbaar inkomen over de laatste drie maanden. Indien de schuldenaar is aan te merken als echtgenoot of geregistreerd partner, wordt bij de vaststelling eveneens gebruik gemaakt van het belastbaar inkomen van de echtgenoot of geregistreerd partner. De tweede volzin is van overeenkomstige toepassing.
2. Een schuldenaar wordt aangemerkt als alleenstaande, tenzij uit de basisregistratie personen blijkt dat hij dient te worden aangemerkt als echtgenoot dan wel geregistreerd

partner. De deurwaarder kan afwijken van de vorige zin, indien hij op basis van andere gegevens een andere leefsituatie kan aantonen.

3. De vaststelling van de beslagvrije voet geldt ten hoogste voor de duur van twaalf maanden. Bij algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan voor bepaalde categorieën periodieke betalingen een kortere termijn worden bepaald.

4. De innende deurwaarder is verplicht de beslagvrije voet opnieuw vast te stellen, indien:

a. de termijn, bedoeld in het vierde lid, verstrijkt;

b. de innende deurwaarder met redenen omkleed wordt geïnformeerd over een structurele wijziging van omstandigheden die van belang is voor de vaststelling van de beslagvrije voet.

5. Indien toepassing van het vierde lid leidt tot een verhoging van de beslagvrije voet, geldt deze verhoging vanaf het moment dat de verplichting tot opnieuw de beslagvrije voet vast te stellen is ontstaan.

6. De beslagvrije voet wordt vastgesteld op basis van maandbedragen.

I

Na artikel 475d worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 475da. Vaststelling beslagvrije voet

1. De beslagvrije voet bedraagt ten hoogste:

a. voor een alleenstaande zonder kinderen: € 1.486,37;

b. voor een alleenstaande ouder: € 1.623,45;

c. voor echtgenoten of geregistreeerde partners zonder kinderen: € 1.956,90

d. voor echtgenoten of geregistreeerde partners met een of meerdere kinderen: € 2.093,48.

2. Met inachtneming van eerste lid bedraagt de beslagvrije voet:

a. voor een alleenstaande zonder kinderen: $(95\% * A) + (((C \text{ -/ - } (S/12)) * T) + ((U * C^2 + V * C) \text{ -/ - } Y))$;

b. voor een alleenstaande ouder: $(95\% * A) + (((C \text{ -/ - } (S/12)) * T) + ((W * C^2 + X * C) \text{ -/ - } Y)) + (((C \text{ -/ - } (S/12)) * Z)$;

c. voor echtgenoten of geregistreeerde partners zonder kinderen: $(95\% * B) + (((C \text{ -/ - } (S/12)) * T) + ((W * C^2 + X * C) \text{ -/ - } Y))$;

d. voor echtgenoten of geregistreeerde partners met een of meerdere kinderen: $(95\% * B) + (((C \text{ -/ - } (S/12)) * T) + ((W * C^2 + X * C) \text{ -/ - } Y)) + (((C \text{ -/ - } (S/12)) * Z)$.

Hierbij staat:

- A voor de norm, genoemd in artikel 21, onderdeel a, van de Participatiewet;
- B voor de norm, genoemd in artikel 21, onderdeel b, van de Participatiewet;
- C voor het belastbaar inkomen van de schuldenaar, alsmede het belastbaar inkomen van zijn echtgenoot of geregistreeerd partner, indien hij als zodanig kan worden aangemerkt;
- S voor het drempelbedrag, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet op de zorgtoeslag, dan wel C, indien C lager is dan dit drempelbedrag;
- T voor het percentage, bedoeld in artikel 2, derde lid, van de Wet op de zorgtoeslag;
- U voor de factor a voor een eenpersoonshuishouden, bedoeld in artikel 19, tweede lid, van de Wet op de huurtoeslag;
- V voor de factor b voor een eenpersoonshuishouden, bedoeld in artikel 19, tweede lid, van de Wet op de huurtoeslag;
- W voor de factor a voor een meerpersoonshuishouden, bedoeld in artikel 19, tweede lid, van de Wet op de huurtoeslag;

- X voor de factor b voor een meerpersoonshuishouden, bedoeld in artikel 19, tweede lid, van de Wet op de huurtoeslag;
 - Y voor de normhuur, bedoeld in artikel 17, tweede lid, van de Wet op de huurtoeslag, dan wel $(U \text{ dan wel } W * C^2 + X * C)$, indien $(U \text{ dan wel } W * C^2 + X * C)$ hoger is dan Y;
 - Z voor het percentage, bedoeld in artikel 2, zevende lid, van de Wet op het kindgebonden budget.
3. De uitkomst van het onderdeel $(C - / - (S/12) * T)$ in het tweede lid bedraagt ten hoogste een bedrag gelijk aan de standaardpremie, bedoeld in artikel 2, eerste lid, Wet op de Zorgtoeslag onder aftrek van het bij de desbetreffende leefsituatie horende bedrag genoemd in artikel 23, tweede lid, van de Participatiewet.
4. In afwijking van het tweede lid bedraagt de beslagvrije voet 95% van het maandelijks inkomen op basis van de periodieke betalingen, genoemd in artikel 475c, eerste lid, onderdelen a tot en met j, indien dit inkomen lager is dan de norm, bedoeld in artikel 21 van de Participatiewet op basis van de leefsituatie van de schuldenaar.
5. Indien de beslagvrije voet gelijk is aan de voor de desbetreffende leefsituatie in het eerste lid opgenomen bedrag en de schuldenaar woonkosten heeft die 10% meer bedragen dan de in artikel 13, eerste lid, onderdeel a, van de Wet op de huurtoeslag opgenomen rekenuur, wordt de beslagvrije voet op verzoek van de schuldenaar voor de duur dat de schuldenaar deze woonkosten heeft, doch ten hoogste zes maanden, verhoogd met het bedrag waarmee de woonkosten de eerder genoemde rekenuur vermeerderd met 10% ophoging overstijgen. Indien sprake is van een echtgenoot of geregistreerd partner wordt dit verzoek enkel gehonoreerd, voor zover de niet beslagen inkomsten van de echtgenoot of geregistreerd partner onvoldoende zijn om de hogere woonkosten op te vangen.
6. Het bedrag, genoemd in het eerste lid, is gelijk aan de beslagvrije voet die bij de desbetreffende leefsituatie hoort indien de uitkomst van $(U * C^2 + V * C)$ respectievelijk $(W * C^2 + X * C)$ gelijk is aan het bedrag, genoemd in artikel 13, eerste lid, onderdeel a, van de Wet op de huurtoeslag.

Artikel 475db. Verlaging beslagvrije voet

De beslagvrije voet, bedoeld in artikel 475da, wordt in de onderstaande volgorde verminderd met:

- a. de in artikel 475c, eerste lid, onderdelen a tot en met j, genoemde voor beslag vatbare vorderingen tot periodieke betaling, inclusief vakantie-aanspraak van de echtgenoot of geregistreerde partner van de schuldenaar voor ten hoogste de helft van de beslagvrije voet, bedoeld in artikel 475da;
- b. de in artikel 475c, eerste lid, onderdelen a tot en met j, genoemde voor beslag vatbare vorderingen tot periodieke betaling van de schuldenaar waarop geen beslag ligt;
- c. de bestuursrechtelijke premie als bedoeld in artikel 18f van de Zorgverzekeringswet, voor zover deze wordt ingehouden op de vordering tot periodieke betaling waarop beslag ligt;
- d. in afwijking van artikel 475, tweede lid, het bedrag dat krachtens de wet wordt ingehouden op de vordering tot periodieke betaling waarop beslag ligt, voor zover die inhouding betrekking heeft op privégebruik van aan de schuldenaar beschikbaar gestelde vervoermiddelen en de schuldenaar heeft nagelaten om die inhouding zo spoedig mogelijk te doen eindigen.

J

Artikel 475e komt te luiden:

Artikel 475e. Vaststelling afwijkende beslagvrije voet

1. Onverminderd artikel 475da, tweede lid, bedraagt de beslagvrije voet voor vorderingen tot periodieke betaling van een schuldenaar die op basis van de basisregistratie personen geen vaste woon- of verblijfplaats heeft, dan wel niet in Nederland woont of vast verblijft, 47,5% van de norm, genoemd in artikel 21, onderdeel b, van de Participatiewet.
2. Indien de schuldenaar een vaste woon- of verblijfplaats buiten Nederland heeft en hij de deurwaarder die gerechtigd is ten laste van hem beslag te leggen volledig informeert over zijn leefsituatie en de hoogte van zijn totale inkomen bedraagt de beslagvrije voet het op basis van de artikelen 475da en 475db vastgestelde bedrag vermenigvuldigd met het verhoudingsgetal, bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de zorgtoeslag, behorend bij het land waarin de schuldenaar een vaste woon- of verblijfplaats heeft.
3. Indien de schuldenaar eigenaar is van een door hemzelf bewoonde woning en hij een belastbaar inkomen heeft dat lager is dan het voor hem geldende norminkomen, bedoeld in artikel 14, eerste lid, van de Wet op de huurtoeslag, wordt het op basis van de artikelen 475da en 475db vastgestelde bedrag vermeerderd met de bij deze woonkosten horende huurtoeslag, indien de woning zou worden gehuurd. Indien de schuldenaar is aan te merken als een echtgenoot of geregistreerde partner, wordt onder belastbaar inkomen als bedoeld in de vorige zin tevens verstaan het belastbaar inkomen van zijn echtgenoot of geregistreerde partner.
4. Indien de schuldenaar ter verzorging of verpleging in een daartoe bestemde inrichting is opgenomen, bedraagt de beslagvrije voet de prijs die is verschuldigd voor verzorging dan wel verpleging, verhoogd met:
 - a. twee derden van de bijstandsnorm, genoemd in artikel 23, eerste lid, van de Participatiewet;
 - b. het bedrag, genoemd in artikel 23, tweede lid, van de Participatiewet.

K

In artikel 475f wordt "de artikelen 475b en 475d" vervangen door: de artikelen 475b, 475da en 475db.

L

Na artikel 475f wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 475fa. Hardheidsclausule

Indien de toepassing van de artikelen 475d tot en met 475e leidt tot een kennelijk onevenredige hardheid, kan op verzoek van de schuldenaar de kantonrechter de beslagvrije voet voor een door hem te bepalen termijn verhogen.

M

Artikel 475g komt te luiden:

Artikel 475g. Verplichtingen schuldenaar en derde-beslagene

1. Een schuldenaar is verplicht aan een deurwaarder die gerechtigd is ten laste van hem beslag te leggen, desgevraagd gegevens te verstrekken, voor zover deze voor de vaststelling van de beslagvrije voet noodzakelijk zijn en door de deurwaarder niet kunnen worden verkregen op grond van de artikelen 475ga en 475gb.
2. Een deurwaarder die gerechtigd is ten laste van een schuldenaar beslag te leggen, is bevoegd aan degene van wie hij vermoedt dat deze aan de schuldenaar periodieke

betalingen verricht of schuldig is, te vragen of dat zo is. Een ieder is verplicht hierop desgevraagd schriftelijk te antwoorden.

3. Bij het antwoord, bedoeld in het tweede lid, wordt in ieder geval informatie verstrekt over:

- a. de termijn van de betalingen;
- b. de omvang van de betalingen na aftrek van de inhoudingen, bedoeld in artikel 475a, tweede lid;
- c. voor de periodieke betaling geldende beslagverboden;
- d. reeds gelegde beslagen;
- e. reeds lopende vorderingen als bedoeld in 19 van de Invorderingswet 1990;
- f. reeds lopende verrekeningen met daarbij de resterende duur van deze verrekeningen, alsmede de hoogte van de daarbij gehanteerde beslagvrije voet;
- g. inhoudingen in verband met de inning van de bestuursrechtelijke premie, bedoeld in artikel 18f van de Zorgverzekeringswet;
- h. het bedrag dat wordt ingehouden in verband met privégebruik van aan de schuldenaar beschikbaar gestelde vervoermiddelen.

N

Na artikel 475g worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 475ga. Basisregistratie personen

Een deurwaarder die gerechtigd is ten laste van een schuldenaar beslag te leggen, is bevoegd bij de basisregistratie personen persoonsgegevens van de schuldenaar, zijn echtgenoot of geregistreerde partner en kinderen, op te vragen, voor zover die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de beslagvrije voet. De artikelen 3.2 en 3.3 van de Wet basisregistratie personen zijn van toepassing.

Artikel 475gb. Polisadministratie

1. Het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, genoemd in hoofdstuk 5 van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, verstrekt op verzoek van een deurwaarder die gerechtigd is ten laste van een schuldenaar beslag te leggen, ten behoeve van het leggen van dit beslag gegevens die het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen ten aanzien van de schuldenaar verwerkt in de polisadministratie, bedoeld in artikel 33 van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, voor zover die noodzakelijk zijn voor het vaststellen van de beslagvrije voet, de aard van de periodieke inkomsten van de schuldenaar en de identiteit van degene die periodieke betalingen aan de schuldenaar verricht. Indien de schuldenaar is aan te merken als echtgenoot of geregistreerd partner verstrekt het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen op gelijke wijze gegevens met betrekking tot de hoogte van het belastbaar inkomen van de echtgenoot dan wel geregistreerd partner van de schuldenaar.

2. Bij ministeriële regeling van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden de gegevens, bedoeld in het eerste lid, nader bepaald.

Artikel 475gc. Gebruik burgerservicenummer

De deurwaarder is bevoegd het burgerservicenummer van de schuldenaar, zijn echtgenoot of geregistreerde partner en kind, te gebruiken voor zover dit noodzakelijk is voor:

- a. het identificeren van de schuldenaar bij het leggen van beslag onder personen of instanties, bedoeld in de artikelen 475g tot en met 475gb, die zelf gerechtigd zijn tot het gebruik van het burgerservicenummer;

- b. het verkrijgen van de in de artikelen 475g tot en met 475gb bedoelde gegevens bij de in deze artikelen genoemde personen en instanties, die zelf gerechtigd zijn tot het gebruik van het burgerservicenummer;
- c. het geven van kennisgevingen die strekken tot uitvoering van zijn wettelijke taken in het kader van het beslag.

O

Artikel 475i wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1." geplaatst.
2. In het eerste lid (nieuw) wordt "beslagexploit" vervangen door: beslagexploot.
3. Er worden drie leden toegevoegd, luidende:
 2. De deurwaarder die beslag heeft gelegd op een vordering tot periodieke betaling als bedoeld in artikel 475c, eerste lid, is verplicht de beslagvrije voet uiterlijk ten tijde van het betekenen van het beslagexploot aan de schuldenaar schriftelijk aan hem mede te delen onder vermelding van de gegevens waarop de vaststelling van de beslagvrije voet is gebaseerd.
 3. Indien de schuldenaar binnen twee weken na ontvangst van de mededeling, bedoeld in het tweede lid, omstandigheden meldt die de beslagvrije voet verhogen, wordt hiermee rekening gehouden vanaf het moment van beslaglegging. De termijn, bedoeld in de vorige zin, bedraagt vier weken, indien de schuldenaar een vaste woon- of verblijfplaats buiten Nederland heeft.
 4. Indien onder de derde-beslagene ten laste van de schuldenaar reeds beslag is gelegd, vraagt de deurwaarder de beslagvrije voet, alsmede de gegevens waarop deze is gebaseerd, op bij de innende deurwaarder, en deelt hij deze schriftelijk mede aan de schuldenaar, onder vermelding van de mogelijkheid van de schuldenaar om wijzigingen bij de innende deurwaarder te melden. In de situatie, bedoeld in de vorige zin, blijft het derde lid, buiten toepassing.

P

Artikel 478 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:
 1. Indien onder de derde-beslagene ten laste van de schuldenaar ook andere beslagen zijn gelegd en niet bij voorbaat vaststaat dat alle beslagleggers uit de door de derde-beslagene verschuldigde geldsommen zullen kunnen worden voldaan, int de innende deurwaarder voor de gezamenlijke deurwaarders hetgeen de derde-beslagene heeft te betalen of af te geven.
 2. Onder vernummering van het tweede tot en met het vierde lid tot derde tot en met vijfde lid wordt na het eerste lid een lid ingevoegd, luidende:
 2. Indien het oudste executoriale beslag niet door een deurwaarder is gelegd en deze beslaglegger beslag heeft gelegd voor een vordering met een hoger voorrecht dan de overige vorderingen waarvoor beslag ligt, int in afwijking van het eerste lid, deze beslaglegger.
 3. In het derde lid (nieuw) wordt "een der andere executoriale beslagen" vervangen door "een van de andere executoriale beslagen" en wordt "de deurwaarder die ze had behoren te ontvangen" vervangen door "innende deurwaarder".
 4. In het vierde lid (nieuw) wordt "Ieder der deurwaarders" vervangen door "Ieder van de deurwaarders".
 5. In het vijfde lid (nieuw) wordt "Ieder der beslagleggers" vervangen door: Ieder van de beslagleggers.

ARTIKEL II. ALGEMENE WET INKOMENSAFHANKELIJKE REGELINGEN

In artikel 45 van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen wordt onder vernummering van het tweede tot derde lid, na het eerste lid een lid ingevoegd, luidende:

2. Bij een beslag als bedoeld in het eerste lid is artikel 475c, tweede lid, niet van toepassing.

ARTIKEL III. TECHNISCHE WIJZIGINGEN IN OVERIGE WETTEN

PM

ARTIKEL IV. OVERGANGSRECHT WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING

PM

ARTIKEL V. CITEERTITEL

Deze wet wordt aangehaald als: Wet vereenvoudiging beslagvrije voet.

ARTIKEL VI. INWERKINGTREDING

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

J. Klijnsma

De Minister van Veiligheid en Justitie,

G.A. van der Steur

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Mensen moeten aan hun financiële verplichtingen voldoen, maar niet ten koste van alles. Zij moeten voldoende middelen overhouden om in de (basale) kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Hiervoor dient de beslagvrije voet. Een deurwaarder moet de beslagvrije voet in acht nemen indien hij beslag legt op bepaalde aan de schuldenaar toekomende vorderingen tot periodieke betalingen. Het gaat daarbij in de meeste gevallen om beslag op het loon of op een uitkering. De deurwaarder legt hiervoor derdenbeslag onder een werkgever respectievelijk een uitkeringsinstantie. Het betreft veelal periodieke betalingen waarop de schuldenaar is aangewezen om in zijn levensonderhoud te voorzien.

De bescherming die de beslagvrije voet mensen moet bieden is de afgelopen jaren steeds meer onder druk komen te staan. In het onderzoek 'Beter ten hele gekeerd' van de LOSR/MO-groep wordt, op basis van een onderzoek in de gemeente Arnhem, gesproken over een percentage van 75.¹ Dit is een onwenselijke situatie. Daarom heeft het kabinet besloten om de regels rond de beslagvrije voet te vereenvoudigen.² Dit wetsvoorstel geeft uitvoering aan dit besluit. Kern van het wetsvoorstel bestaat uit een sterk vereenvoudigd model om de beslagvrije voet te berekenen. Alleen vereenvoudiging van het rekenmodel is niet voldoende om de beslagvrije voet beter te borgen. Het kabinet realiseert zich dat de problemen ook deels worden veroorzaakt door een samenloop van beslagen, al dan niet in combinatie met (bijzondere) incasso-instrumenten. Met dit wetsvoorstel wil het kabinet de bestaande problemen beteugelen door wijzigingen in het proces van beslaglegging aan te brengen, waardoor beslagleggende partijen beter van elkaars incassoactiviteiten op de hoogte zijn. Daarnaast laat het kabinet ook onderzoeken hoe met name bijzondere incasso-instrumenten in de uitvoering gericht kunnen worden ingezet. Vooral nog lijkt op dat vlak wijziging van regelgeving niet nodig. Als uit het onderzoek blijkt dat dit wel noodzakelijk is, geeft het kabinet daaraan invulling.

Onderhavig wetsvoorstel bevat de uitwerking van de voorstellen die in de hoofdlijnennotitie aan de Tweede Kamer van 23 december 2015 zijn geschetst.³ Met de voorstellen beoogt het kabinet dat de beslagvrije voet een transparante en herkenbare norm wordt voor zowel schuldenaren als schuldeisers. Daarbij benadrukt het kabinet dat deze wijzigingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) ook doorwerken op andere vormen van incasso. Een bestuursorgaan dat besluit tot verrekening is op basis van artikel 4:93, vierde lid, Algemene wet bestuursrecht (Awb), in beginsel eveneens gehouden aan de hier beschreven regels met betrekking tot de vaststelling van de hoogte van de beslagvrije voet. Ook geldt voor de tenuitvoerlegging van een dwangbevel (op grond van artikel 4:116 Awb) evenzeer het hier beschreven proces als uitgangspunt, indien verhaal wordt gezocht op een periodieke vordering tot betaling als bedoeld in artikel 475c Rv. Voor de uitvoering van de nieuwe berekening zal de overheid een rekentool beschikbaar stellen.

¹ A.J. Moerman & M. Bockting, 'Beter ten hele gekeerd. Verbetervoorstellen wetswijziging beslagvrije voet', LOSR/MOgroep, Utrecht 2014.

² Kamerstukken II 2014/15, 24 515, nr. 297.

³ Kamerstukken II 2015/16, 24 515, nr. 324.

Leeswijzer

In het vervolg van deze memorie komt in paragraaf 2 de aanleiding voor dit wetsvoorstel aan de orde. Hierbij worden de achtergronden en voorgeschiedenis, de betrokkenen, de problematiek en rechtvaardiging van overheidsinterventie en het doel van het wetsvoorstel besproken. In paragraaf 3 worden de hoofdlijnen van het nieuwe rekenmodel met een vereenvoudigde berekening van de beslagvrije voet toegelicht met de hierbij te onderscheiden leefsituaties en inkomensgroepen. Paragraaf 4 betreft het proces van beslaglegging, waarbij tevens inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze de verschillende binnen de Rijksincassovisie genoemde thema's (transparantie, afstemming bij samenloop van beslagen, ruimte voor maatwerk en het voorkomen van onnodige incassokosten) hun vorm hebben gekregen in het onderhavige wetsvoorstel.⁴ In paragraaf 5 wordt ingegaan op de benodigde gegevens voor de berekening van de beslagvrije voet, voor zover die kunnen worden verstrekt uit de basisregistratie personen (BRP) en de polisadministratie. De inkomenseffecten van het nieuwe rekenmodel komen in paragraaf 6 aan de orde. Paragraaf 7 gaat in op de gevolgen van de voorgestelde wijziging. Daarbij worden de uitvoeringsaspecten geduid, de administratieve lasten en de financiële gevolgen van de regeling. Paragraaf 8 is gewijd aan de ontvangen commentaren. Tot slot gaat paragraaf 9 in op het beoogde moment van inwerkingtreding en het overgangsrecht.

2. Aanleiding

2.1 Achtergronden en voorgeschiedenis

Het huidige stelsel kent zijn basis in wetgeving uit de jaren 1990. Daar waar in het begin met name nog twijfel was of de hoogte van de beslagvrije voet voldoende was om in de (basale) kosten van het levensonderhoud te voorzien, verschoof vrij snel de aandacht naar de complexiteit van het systeem. De roep om de berekening van de beslagvrije voet te vereenvoudigen werd steeds luider en kreeg steeds meer maatschappelijke en politieke aandacht.

Dit alles heeft uiteindelijk geleid tot het preadvies van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) 'Naar een nieuwe beslagvrije voet'.⁵ Met dit waardevolle preadvies geeft de KBvG een helder signaal af: herziening is nodig. Daarbij onderscheidt het preadvies nog stappen voor de korte en voor de langere termijn. In de kabinetsreactie op het preadvies geeft het kabinet aan de problematiek als dusdanig urgent te ervaren dat een gedegen stelselherziening op de korte termijn noodzakelijk is en daarom de voorgestelde stappen samen te willen voegen om tot een gedegen stelselherziening te komen.⁶ Het preadvies biedt daarbij niet alleen een aanzet tot de (politieke) discussie maar is ook het vertrekpunt geweest in het onderzoek van de interdepartementale projectgroep, waarin de Ministeries van Economische Zaken (EZ), Financiën, Veiligheid en Justitie (VenJ), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) deelnemen, om tot de gewenste vereenvoudiging te komen.

2.2 Betrokkenen

De belangrijkste partij als het gaat om (de vaststelling van) de beslagvrije voet is de schuldenaar. De beslagvrije voet moet hem immers in staat stellen om in de (basale) kosten van het levensonderhoud te voorzien. Daarnaast zijn er enkele partijen, die de

⁴ Kamerstukken II 2015/16, 24 515, nr. 336.

⁵ J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema, 'Naar een nieuwe beslagvrije Voet, vereenvoudiging in een tweetrapsraket', juni 2014.

⁶ Kamerstukken II 2014/15, 24 515, nr. 308.

beslagvrije voet moeten berekenen: de deurwaarder en organisaties die in hun invorderingsprocessen rekening moeten of willen houden met de beslagvrije voet. Een andere belangrijke partij is de partij waaronder de deurwaarder beslag legt: de werkgever en uitkeringsinstanties (derden-beslagenen). Daarom heen staan vele (maatschappelijke) organisaties die betrokken zijn bij de aanpak van schulden dan wel de gevolgen zien van een te laag vastgestelde voet.

Bij alle betrokken partijen is een breed gedragen wens om tot een vereenvoudigde beslagvrije voet te komen. In de uitwerking van het nieuwe systeem is dan ook met vele deskundigen en organisaties gesproken. Naast bilaterale gesprekken, zijn er ook twee rondetafelgesprekken georganiseerd. Daarbij waren onder andere deurwaarders, werkgevers, uitvoeringsinstanties, de VNG, de NVVK en maatschappelijk betrokken organisaties aanwezig. In de gesprekken is steeds getoetst of het nieuwe, voorgenomen systeem een wezenlijke vooruitgang is ten opzichte van het huidige systeem en zijn aandachtspunten opgehaald voor de verdere uitwerking.

2.3 Problematiek en rechtvaardiging overheidsinterventie

In de afgelopen jaren hebben (maatschappelijke) organisaties, zoals de Landelijke Cliëntenraad (LCR), de Nationale ombudsman (No), de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR), de brancheorganisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) en de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) met regelmaat aandacht gevraagd voor problemen rond de beslagvrije voet. Door diverse redenen wordt de beslagvrije voet in de praktijk te laag vastgesteld. Hierdoor komen schuldenaren in (grotere) financiële problemen omdat zij niet kunnen rekenen op een inkomen om in de (basale) kosten van levensonderhoud te voorzien.

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de praktijk van de beslagvrije voet.⁷ Uit deze onderzoeken blijkt dat de voornaamste knelpunten met betrekking tot de berekening van de beslagvrije voet zijn:

- De vaststelling is complex en weinig transparant.⁸ De deurwaarder moet met veel persoonlijke omstandigheden rekening houden. Daarvoor zijn meer dan tien verschillende gegevens van de schuldenaar nodig. Dit betreft gegevens over onder meer de leeftijd, de leefsituatie en de hoogte van de woonkosten en zorgpremie/bestuursrechtelijke premie. Daarnaast is informatie nodig over ontvangen toeslagen (huur- en zorgtoeslag en kindgebonden budget).⁹
- Een juiste berekening is in hoge mate afhankelijk van informatie die door de schuldenaar moet worden verstrekt (niet opgenomen in beschikbare registraties als de polisadministratie en de BRP).
- Veel schuldenaren zijn zich in beperkte mate bewust van de aspecten die van invloed zijn op de voor hen van toepassing zijnde beslagvrije voet. In circa 80% van alle gevallen reageert een schuldenaar niet op een verzoek van de deurwaarder om de benodigde informatie aan te leveren.

Dit leidt in de praktijk tot een lastig uitvoerbare regeling waardoor de beslagvrije voet veelvuldig niet juist kan worden vastgesteld. Bij het ontbreken van informatie is het

⁷ Zie o.a. het rapport 'Met voeten getreden' van november 2013 van de Nationale ombudsman, het rapport 'Beter ten hele gekeerd' van mei 2014 van de LOSR/MO-groep en het preadvies 'Naar een nieuwe beslagvrije voet, vereenvoudiging in een tweetrapsraket' van juni 2014 van de KBvG.

⁸ De artikelen 475d e.v. Rv.

⁹ Zie voor een overzicht van de benodigde gegevens voor het vaststellen van de huidige beslagvrije voet de bijlage bij de brief aan de Tweede Kamer van 23 december 2015 (Kamerstukken II 2015/16, 24 515, nr. 324).

immers niet mogelijk de beslagvrije voet juist te berekenen en wordt veelal uitgegaan van 90% van de – op basis van de (veronderstelde) leefsituatie – van toepassing zijnde bijstandsnorm. Met de factoren die de beslagvrije voet kunnen verhogen, zoals de woon- en zorgkosten, kan geen rekening worden gehouden, omdat deze informatie simpelweg ontbreekt.

Een te lage beslagvrije voet heeft gevolgen voor zowel schuldenaren als voor schuldeisers. De financiële positie van schuldenaren kan verder onder druk komen te staan en schuldeisers kunnen met onnodige kosten worden geconfronteerd. Hoe vaak dit precies gebeurt, is niet bekend. Op basis van beschikbare cijfers van gerechtsdeurwaarders en van de Belastingdienst, de voornaamste beslagleggende partijen, kan wel een indicatie van de omvang van de problematiek worden gegeven. Zo schat de KBvG dat haar leden jaarlijks circa 400.000 keer loonbeslag leggen en legt de Belastingdienst daarnaast circa 150.000 loonbeslagen per jaar.¹⁰ De beslagvrije voet speelt echter ook in andere invorderingsprocessen een rol, denk hierbij aan een verrekening van te veel ontvangen uitkering. Het aantal gevallen waarin de beslagvrije voet van belang is, ligt dan ook veel hoger dan de genoemde aantallen.

Uit signalen uit de praktijk en diverse onderzoeken kan worden afgeleid dat de beslagvrije voet regelmatig te laag wordt vastgesteld.¹¹ In het onderzoek 'Beter ten hele gekeerd' van de LOSR/MO-groep wordt, op basis van een onderzoek in de gemeente Arnhem, gesproken over een percentage van 75.¹² Dit percentage kan niet zomaar worden geëxtrapoleerd naar het totaal aantal beslagen, maar geeft wel een duidelijke indicatie van de ernst van het probleem en de urgentie om tot een structurele, wezenlijke oplossing te komen.

2.4 Het doel van het wetsvoorstel

Doel van het wetsvoorstel is vereenvoudiging van de berekening van de beslagvrije voet, waarbij oog is voor de financiële belangen van de schuldeiser. Het nieuwe systeem is eenvoudiger en daarmee grofmaziger. Uitgangspunt daarbij is dat de uitkomsten grosso modo aansluiten bij die van het huidige systeem.

In een systeem waarin op bepaalde punten ten opzichte van het huidige systeem minder ruimte is voor maatwerk, zullen in individuele gevallen wel wijzigingen optreden. Ten behoeve van de uitwerking van het nieuwe rekenmodel is onderzoek verricht naar de samenstelling en kenmerken van de groep beslagenen. Dit onderzoek biedt inzicht in onder meer de woon- en zorgkosten van mensen bij wie beslag gelegd is op periodieke inkomsten. Het onderzoek geeft een indicatie of de hoogte van de beslagvrije voet in beginsel toereikend is (zie bijlage 2).

3. Vereenvoudigde berekening beslagvrije voet

Het nettominimuminkomen waarover iedere Nederlander moet kunnen blijven beschikken om in zijn basale levensbehoeften te voorzien wordt in vergaande mate door twee inkomenscomponenten bepaald: de op grond van de leefsituatie van toepassing zijnde bijstandsnorm en de toeslagen die door de Belastingdienst/Toeslagen worden verstrekt. Bij de huidige berekening wordt met deze twee componenten rekening

¹⁰ Zie onder meer informatie van de KBvG in de brief van 2 april 2015 over de invoering kostendelersnorm in de berekening van de beslagvrije voet.

¹¹ Zie onder meer het rapport 'Mensen met schulden in de knel' van de LOSR uit 2008, het rapport van de Nationale ombudsman, 'Met voeten getreden' van november 2013 en de actie van de Nationale ombudsman in 2012 'Sta op je beslagvrije voet'.

¹² A.J. Moerman & M. Bockting, 'Beter ten hele gekeerd. Verbetervoorstellen wetswijziging beslagvrije voet', LOSR/MOgroep, Utrecht 2014.

gehouden om de beslagvrije voet zo veel mogelijk aan te laten sluiten bij de individuele situatie van de schuldenaar. Deze vorm van maatwerk vraagt om veel informatie die veelal door de schuldenaar moet worden verstrekt.

3.1 Huidige berekeningswijze

De huidige beslagvrije voet is geregeld in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en wordt als volgt berekend.¹³ De beslagvrije voet bestaat in de basis uit 90% van de voor betrokkene geldende bijstandsnorm vermeerderd met drie verhogingen. Afhankelijk van de leefsituatie en leeftijd gelden verschillende normen.¹⁴

Deze norm wordt vervolgens opgehoogd met een aantal componenten: een bedrag voor de woonkosten en de premie voor de zorgverzekering, voor zover deze kosten meer bedragen dan een wettelijk bepaald minimumbedrag voor woon- en zorgkosten,¹⁵ vermeerderd met de door betrokkene daadwerkelijk ontvangen huur- en zorgtoeslag. Verder wordt de beslagvrije voet van een schuldenaar met kind(eren) verhoogd met het bedrag aan kindgebonden budget waarop de schuldenaar maximaal aanspraak zou kunnen maken verminderd met het bedrag dat de schuldenaar ontvangt aan kindgebonden budget (KGB).¹⁶

Er zijn ook twee componenten die de beslagvrije voet verlagen. De beslagvrije voet wordt voor ten hoogste de helft verlaagd met het niet onder beslag liggend inkomen inclusief aanspraak op vakantietoeslag van de echtgenoot of partner. Daarnaast wordt de beslagvrije voet verlaagd met het volledige, niet onder beslag liggend inkomen van de schuldenaar.¹⁷

3.2 Randvoorwaarden vereenvoudiging berekening beslagvrije voet

In het streven om tot een transparante en voor iedereen (her)kenbare beslagvrije voet te komen zijn vier randvoorwaarden geformuleerd. Het nieuwe systeem moet:

1. transparant en uitvoerbaar zijn, ook in massale processen;
2. mensen een reëel minimum bieden, waardoor zij in de (basale) kosten van levensonderhoud kunnen voorzien;
3. een evenwichtige balans bieden tussen de belangen van schuldeiser en schuldenaar; en
4. voorkomen dat een significante groep mensen in geval van beslag bij voorbaat geen enkel verhaal biedt (doordat zij over geen enkele afloscapaciteit beschikken omdat zij een inkomen hebben onder de beslagvrije voet).¹⁸

Aangezien de hoogte van een juist berekende beslagvrije voet niet of nauwelijks ter discussie staat (alleen in geval van hoge woonkosten) is voor de uitkomst van de nieuwe berekening zo veel mogelijk aangesloten bij de uitkomsten van de huidige berekening.

3.3 Nieuwe berekening beslagvrije voet

Op basis van de vier randvoorwaarden heeft het kabinet een voorstel voor een nieuw systeem uitgewerkt dat in beginsel is gebaseerd op één vast bedrag per leefsituatie (uitgaande van vier leefsituaties).¹⁹ Om tot dit bedrag te komen is een beperkt aantal,

¹³ Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, Tweede boek, tweede afdeling. Van executoriaal beslag onder derden (de artikelen 475 e.v.).

¹⁴ Zie artikel 475d Rv.

¹⁵ De normhuur en de normpremie.

¹⁶ Artikel 475d, vierde lid, Rv.

¹⁷ Artikel 475d, vierde lid, Rv.

¹⁸ Zie o.a. Kamerstukken II 2015/16, 24 515, nrs. 300 en 308.

¹⁹ Kamerstukken II 2015/16, 24 515, nr. 324.

eenvoudig vast te stellen, gegevens nodig die zo veel mogelijk uit reeds bestaande registraties te halen zijn. Het betreft allereerst de leefsituatie van de schuldenaar en het inkomen van hem en zijn eventuele partner. De kern van dit nieuwe systeem is dat de deurwaarder op basis van informatie uit de BRP en de polisadministratie de beslagvrije voet correct kan berekenen. Hiervoor zal de deurwaarder in de praktijk een rekentool gebruiken die door de overheid wordt gefaciliteerd. De schuldenaar hoeft in beginsel, behoudens in een beperkt aantal uitzonderingsgevallen, geen informatie meer aan te leveren voor de berekening van zijn beslagvrije voet. Wanneer de deurwaarder beslag legt, zal hij de beslagvrije voet, inclusief de gegevens die daarvoor gebruikt zijn, aan de schuldenaar communiceren. De schuldenaar kan dan zijn gegevens en de berekende beslagvrije voet controleren. Ook voor de schuldenaar zal de rekentool toegankelijk zijn zodat het voor hem mogelijk is om de gehanteerde beslagvrije voet te controleren. In vergelijking met het huidige systeem hoeft de schuldenaar geen veelheid aan gegevens meer aan te leveren. Een juiste berekening van de beslagvrije voet staat in de toekomst vrijwel los van de mate waarin de schuldenaar informatie aanlevert.

3.4 Onderscheid naar leefsituaties

De beslagvrije voet is bedoeld om in de (basale) kosten van levensonderhoud te voorzien. De leefsituatie van de schuldenaar bepaalt voor een belangrijk deel deze kosten.²⁰ Daarom is dit een belangrijke component als het gaat om de bepaling van de hoogte van de beslagvrije voet.

Binnen het voorgenomen systeem worden vier leefsituaties onderscheiden:

1. alleenstaande zonder kinderen jonger dan 18 jaar;
2. alleenstaande met een of meerdere kinderen jonger dan 18 jaar (alleenstaande ouder);
3. echtgenoten of geregistreerd partners zonder kinderen jonger dan 18 jaar; en
4. echtgenoten of geregistreerde partners met een of meerdere kinderen jonger dan 18 jaar.

Voor de bepaling van deze specifieke leefsituaties is aansluiting gezocht bij het systeem van de Participatiewet. Dit houdt in dat in beginsel ook schuldenaren die niet zijn gehuwd of een geregistreerd partnerschap hebben, maar die wel een gezamenlijke huishouding voeren voor het berekenen van de beslagvrije voet gelijk worden gesteld met een echtgenoot of geregistreerd partner. Het hanteren van het begrip gezamenlijke huishouding is in lijn met de huidige uitvoering en past bij de maatschappelijke beleving wanneer er sprake is van een partner.

Er is voor gekozen om in het nieuwe systeem geen onderscheid meer te maken in leeftijdscategorieën. De huidige beslagvrije voet is voor jong volwassenen en pensioengerechtigden specifiek gekoppeld aan de voor hen geldende bijstandsnorm. Vanuit het streven om te komen tot een zo eenduidig mogelijk systeem, is dit onderscheid in het nieuwe systeem komen te vervallen. Voor alle leeftijden geldt dat de beslagvrije voet is gekoppeld aan de bijstandsnorm voor personen van 21 jaar en ouder maar jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd.

3.5 Onderscheid naar inkomen

Het inkomen van de schuldenaar is de andere factor die de hoogte van de beslagvrije voet bepaalt. De hoogte van het jaarinkomen is immers mede bepalend voor het recht

²⁰ Dit wordt ook ondersteund door het rapport van I&O research, 'Profielschets schuldenaar', maart 2016.

op toeslagen. Toeslagen en het overige jaarinkomen vormen gezamenlijk in hoofdzaak het inkomen waarover iemand kan beschikken. Bij het realiseren van een nieuw systeem voor de berekening van de beslagvrije voet is rekening gehouden met het feit dat de hoogte van de ontvangen toeslagen afneemt naarmate het inkomen stijgt. Een beslagvrije voet die uitsluitend werkt vanuit een vast bedrag per leefsituatie zou, indien geen rekening wordt gehouden met dit effect, tot gevolg hebben dat schuldenaren met recht op toeslagen in geval van beslag over meer inkomen beschikken dan schuldenaren zonder recht op toeslagen. Daarom is gestreefd naar een systeem dat ervoor zorgt dat schuldenaren bij beslag ongeacht een eventueel recht op toeslagen evenveel inkomen overhouden.

Voor de groep mensen die recht hebben op toeslagen geldt daarom in afwijking van het vaste bedrag een meer specifieke berekening van de beslagvrije voet. In totaal ontstaan aldus drie te onderscheiden groepen:

- a. de groep waarvoor de beslagvrije voet is vastgesteld op een vast bedrag per leefsituatie. Deze groep heeft een zodanig hoog inkomen dat geen recht op toeslagen bestaat;
- b. de groep waarvoor de beslagvrije voet is vervat in een formule. Zij hebben wel recht op toeslagen maar voor zover zij vanwege de hoogte van hun inkomen niet over een volledig recht op toeslagen beschikken wordt dit gecompenseerd met een evenredige ophoging (compensatiekop) binnen de beslagvrije voet;
- c. de groep die een inkomen heeft gelijk aan of lager dan de voor hen geldende bijstandsnorm.

3.6 Berekening van het vaste bedrag

Het gaat hierbij om schuldenaren van wie het inkomen dusdanig is dat zij geen recht hebben op toeslagen: de verschillende hieronder genoemde compensaties hebben dan hun maximum bereikt. Voor deze schuldenaren is het vaste bedrag zoals opgenomen in artikel 475da, eerste lid, Rv de beslagvrije voet. Daar hoeven zij in de praktijk verder niet aan te rekenen. Dit is heel transparant en eenvoudig.

Onderliggende berekening

Aan het vaste bedrag liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag. Het vaste bedrag in deze situatie is ook gelijk aan 95% van de voor de desbetreffende leefsituatie geldende bijstandsnorm, vermeerderd met de eveneens voor deze leefsituatie specifiek geldende maximale compensatiekop. De ophoging voor zorgtoeslag is daarbij gemaximeerd op de maximale zorgtoeslag (in 2016: € 83,- voor een alleenstaande en € 154,- voor echtgenoten of geregistreerde partners). De ophoging voor woonkosten is gemaximeerd op het bedrag gelijk aan de maximale huur waarbij men nog recht heeft op huurtoeslag (in 2016: € 710,68), verminderd met de normhuur bij het minimum-inkomensijkpunt (in 2016: € 204,43), wat uitkomt op € 506,25. Voor de maximering van de KGB-component is bij de maximering van de woonkosten aangesloten, in die zin dat de beschreven ophoging van de compensatiekop als het gaat om het kindgebonden budget wordt doorgezet tot aan het inkomen waarbij de woonkostencomponent zijn maximum heeft bereikt. De deurwaarder zou anders steeds specifiek rekening moeten houden met het aantal inwonende minderjarige kinderen en hun specifieke leeftijd. Gezien het feit dat de KGB-component de hoogte van de compensatiekop maar zeer beperkt beïnvloedt en meer in te vullen factoren de kans op fouten in de berekening vergroot, is er daarom voor gekozen om op de beschreven vereenvoudigde wijze met de afbouw van het kindgebonden budget rekening te houden. Hiermee wordt een vertaling gegeven van de eerste voorwaarde voor het nieuwe systeem, namelijk de wens om tot

een transparant en uitvoerbaar systeem te komen. In onderstaande tabel is per leefsituatie het vaste nettobedrag (de uitkomst van de optelsom van 95% van de bijstandsnorm en de maximale compensatie) weergegeven.

Leefsituatie	Beslagvrije voet (vast bedrag) in 2016
alleenstaande zonder kinderen jonger dan 18 jaar	€ 1.486,37
alleenstaande met kinderen jonger dan 18 jaar	€ 1.623,45
echtgenoten of geregistreerde partners zonder kinderen jonger dan 18 jaar	€ 1.956,90
echtgenoten of geregistreerde partners met een of meerdere kinderen jonger dan 18 jaar	€ 2.093,48

3.7 Compensatiekop

Voor schuldenaren die behoren tot groep b is de oplossing gevonden in de vorm van een zogenoemde compensatiekop. De berekening hiervan ligt vast in een formule, daarmee wordt de berekening weliswaar minder transparant voor deze groep, maar daar staat tegenover dat de hoogte van de beslagvrije voet – ook in dit meer grofmazige systeem – beter bij de individuele omstandigheden van de schuldenaar aansluit (overeenkomstig de hoogte van de beslagvrije voet in het huidige systeem). Met gebruikmaking van de formule kan ook voor deze groep de beslagvrije voet daardoor nog steeds aan de hand van de leefsituatie en het inkomen worden berekend.

Toelichting formule

De compensatiekop houdt gelijke tred met de afbouw van het recht op toeslagen naarmate het inkomen van de schuldenaar stijgt. De compensatiekop komt bovenop de algemene ondergrens van 95% van de voor de desbetreffende leefsituatie geldende bijstandsnorm. Er is gekozen voor een ondergrens van 95% van de bijstandsnorm omdat dit enerzijds aansluit bij de huidige feitelijke uitkomst bij een juiste berekening van de beslagvrije voet voor het inkomen op bijstandniveau,²¹ anderzijds omdat dit ook aansluit bij de berekening van de beslagvrije voet voor groep c (zie hieronder).

De compensatiekop wordt berekend op basis van drie componenten: zorgtoeslag, huurtoeslag en kindgebonden budget. Deze componenten bepalen ook in het huidige systeem mede de hoogte van de beslagvrije voet. De berekening van de compensatiekop is gebaseerd op de berekening van het recht op toeslagen of, beter gezegd, de afbouw daarvan en benadert in die zin de berekening binnen het huidige systeem. Om de hoogte van de compensatiekop te kunnen berekenen is echter geen kennis van de daadwerkelijke kosten die de schuldenaar maakt noodzakelijk, maar is het voldoende dat de leefsituatie en het inkomen van de schuldenaar bekend zijn.

Voor de componenten zorgtoeslag en kindgebonden budget kan de compensatie relatief eenvoudig worden berekend. Het systeem van zorgtoeslag en het kindgebonden budget wordt op dezelfde manier afgebouwd. De afbouw is daarbij gelijk aan de mate waarin het daadwerkelijke inkomen van de schuldenaar en zijn eventuele partner hoger is dan een in de wet opgenomen drempelinkomen (in 2016: € 19.758,- jaarinkomen), waarbij de afbouw een bepaald percentage (bij zorgtoeslag 13,43% en bij kindgebonden budget 6,75%) van het verschil tussen het inkomen van de schuldenaar en het drempelinkomen vertegenwoordigt. De compensatie is even hoog als deze afbouw. De compensatie kan

²¹ De huidige beslagvrije voet voor deze inkomensgroep ligt tussen de 93% en 97% van de bijstandsnorm, afhankelijk van welke huur wordt gekozen (bij een huur van € 400,-: 93%, bij een huur van € 530,-: 97%).

natuurlijk nooit meer bedragen dan het eventuele maximale recht (in 2016: bij zorgtoeslag voor een alleenstaande € 83,- en voor echtgenoten of geregistreeerde partners € 154,-).

Voorbeeld 1

De schuldenaar heeft een belastbaar jaarinkomen van € 26.500,-. De compensatie voor de zorgtoeslag bedraagt in deze situatie 13,43% van € 26.500,- -/- € 19.758,- = € 905,45. Het gaat hierbij om een jaarbedrag, wat inhoudt dat per maand de compensatie gelijk is aan € 905,45/12 = € 75,45.

Het systeem van huurtoeslag wordt op een andere manier afgebouwd, waardoor de compensatie ook anders moet worden berekend. De huurtoeslag compenseert geheel dan wel gedeeltelijk, de woonkosten voor zover zij hoger zijn dan de bij het desbetreffende inkomen horende normhuur. De hoogte van deze aan het desbetreffende inkomen verbonden normhuur wordt bepaald op basis van de in artikel 19, tweede lid, Wet op de huurtoeslag opgenomen formule. Huurkosten die lager liggen dan de normhuur bij het zogenoemde minimum-inkomensijpunt (in 2016: € 204,43) worden ongeacht de hoogte van het inkomen niet door de huurtoeslag gedekt. Op basis van dit systeem kan daardoor afbouw van de huurtoeslag worden berekend door van de normhuur bij het desbetreffende inkomen de normhuur bij het minimum-inkomensijpunt af te trekken.

Voorbeeld 2

De schuldenaar heeft een belastbaar jaarinkomen van € 20.600,-. Hierbij hoort een normhuur van € 350,62. De compensatie bedraagt hierdoor € 146,19 (€ 350,62 - € 204,43).

Binnen het huidige systeem is de zogenoemde woonkostencorrectie gemaximeerd. Deze is gelijk aan het maximale recht op huurtoeslag in de desbetreffende situatie (in 2016: bij een alleenstaande van 23 jaar of ouder maar jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd € 342,54). Dit houdt in dat personen met een inkomen waarbij geen recht meer op huurtoeslag bestaat (in 2016: bij een alleenstaande: € 22.500,-) de beslagvrije voet niet corrigeert voor huren die hoger liggen dan € 546,97. Gezien de huidige ontwikkelingen op de woningmarkt en het feit dat hogere inkomens niet in aanmerking kunnen komen voor sociale huurwoningen, maar juist zijn aangewezen op het veelal duurdere commerciële segment, wat zich vertaalt in een tendens van hogere woonkosten bij een hoger inkomen, heeft het kabinet er voor gekozen om de woonkostencompensatie in het nieuwe model verder te laten doorlopen. Dit is gerealiseerd door de ontwikkeling van de normhuur te maximeren op de maximaal voor huurtoeslag in aanmerking komende rekenhuur (in 2016: € 710,68). Dit heeft tot gevolg dat nog geruime tijd binnen het model de woonkostencompensatie stijgt naarmate het inkomen toeneemt. Binnen de huidige berekening van de beslagvrije voet wordt hier juist geen rekening mee gehouden, waardoor de beslagvrije voet voor mensen met hoge woonkosten als snel niet meer toereikend zal zijn.

Voorbeeld 3

De schuldenaar heeft een belastbaar jaarinkomen van € 26.500,-. Omdat hij geen recht op huurtoeslag meer heeft, is binnen de huidige berekening de correctie gemaximeerd op € 342,54. Binnen het nieuwe model wordt de compensatie gerelateerd aan de voor hem geldende normhuur. Deze bedraagt bij dit inkomen € 563,68, waardoor de compensatie gelijk is aan € 359,25.

Nog duidelijker wordt dit indien de schuldenaar een jaarinkomen heeft van € 29.750,-. Ook dan bedraagt binnen de huidige berekening de maximale woonkostencorrectie € 342,54. Bij dit inkomen hoort echter een normhuur van € 702,46, waardoor de compensatie € 498,03 bedraagt.

Belangrijk is om te vermelden dat bij de berekening van de huurtoeslag de zogenoemde basishuur wordt gebruikt. De basishuur is gelijk aan de normhuur, vermeerderd met een jaarlijks vastgestelde opslag (in 2016: € 27,44). Bij de berekening van de beslagvrije voet is er voor gekozen om vast te houden aan de normhuur, juist omdat ook binnen het huidige systeem de woonkostencorrectie vanuit de normhuur wordt berekend. Omdat sec de afbouw wordt berekend, zou deze keuze geen specifiek effect op de uitkomst moeten hebben.

3.8 De beslagvrije voet voor inkomens onder of gelijk aan de voor de desbetreffende leefsituatie geldende bijstandsnorm: '5%-regeling'

Binnen de huidige berekening is de beslagvrije voet voor inkomens onder en rond de bijstandsnorm vaak (door toepassing van de verschillende correcties bovenop de 90% bijstandsnorm) hoger dan het inkomen zelf. Schuldenaren met een dergelijk inkomen hebben op dit moment geen afloscapaciteit. Dit zou ook gelden in het nieuwe model als de berekening zoals voorgesteld voor de groep toeslaggerechtigden ook zou gelden voor de inkomens onder de bijstandsnorm. Het kabinet wil echter een belangrijk signaal afgeven. Financiële verplichtingen moeten worden nagekomen. Schuldenaren moeten op hun verantwoordelijkheid worden gewezen en mogen niet het gevoel krijgen dat zij voor schuldeisers onaantastbaar zijn. Daarom wordt voorgesteld dat de beslagvrije voet voor inkomens lager en gelijk aan de bijstandsnorm wordt vastgesteld op een vast percentage van het inkomen. Schuldenaren hebben hierdoor toch enige afloscapaciteit.

De beslagvrije voet voor deze groep wordt 95% van het netto-inkomen inclusief vakantietoeslag. Met dit voorgestelde percentage wordt aangesloten bij de norm die de NVVK hanteert binnen een minnelijke schuldregeling, indien de schuldenaar op basis van het voor hem geldende vrij te laten bedrag (een afgeleide van de beslagvrije voet) niet over afloscapaciteit blijkt te beschikken. Hierbij wordt opgemerkt dat met beslaglegging kosten zijn gemoeid, die in deze situaties hoger liggen dan de door de schuldenaar te genereren aflossing. Van schuldeisers mag in deze situaties worden verwacht dat zij een verantwoorde afweging maken of zij hun beslag op het periodieke inkomen in dat geval willen doorzetten.

In bijlage 1 is een getalsmatige uitwerking opgenomen.

3.9 Belastbaar inkomen

In het voorgestelde systeem wordt de beslagvrije voet zo veel mogelijk bepaald op basis van gegevens uit voor deurwaarders beschikbare registraties. Voor het bepalen van het inkomen wordt gebruik gemaakt van gegevens uit de polisadministratie. De basis vormt het belastbare loon van de schuldenaar en zijn eventuele partner. Hiervoor is gekozen

omdat dit loonbegrip eenduidig te achterhalen is uit de polisadministratie. Een keuze voor het netto-inkomen zou ertoe geleid hebben dat dit steeds bij de schuldenaar moet worden uitgevraagd. Dit is nu juist in het huidige systeem een knelpunt omdat de schuldenaar niet of slechts beperkt reageert op informatieverzoeken. Een andere reden waarom voor de vaststelling van de beslagvrije voet gekozen is voor het belastbaar inkomen is omdat het recht op toeslagen afhankelijk is van het verzamelinkomen en niet van het netto-inkomen. Het verzamelinkomen is het inkomen uit box 1, 2, en 3. Voor de meeste mensen met schulden geldt dat zij enkel inkomen uit box 1 hebben, de meest betalende component binnen het box 1-inkomen is het belastbaar loon.

Daarnaast kan met het netto-inkomen niet zonder meer de hoogte van het recht op toeslagen worden berekend. In het bruto-netto traject spelen verschillende factoren een rol (met name loonheffingskortingen), waardoor mensen met hetzelfde netto-inkomen toch kunnen beschikken over een verschillend belastbaar inkomen in box 1. Bij het gebruik van het belastbaar inkomen is dit probleem minder groot. Hierbij wordt opgemerkt dat het zogenoemde toetsingsinkomen (het inkomen dat wordt gebruikt om het recht op toeslagen te bepalen) nog wordt beïnvloed door eventuele aftrekposten, die binnen box 1 kunnen worden opgevoerd. Deze aftrekposten kunnen tot gevolg hebben dat het uiteindelijke toetsingsinkomen lager ligt dan het belastbaar inkomen waarop de berekening van de compensatiekop is gebaseerd. Dat kan ervoor zorgen dat de schuldenaar een hoger recht op toeslagen krijgt dan waar rekening mee wordt gehouden bij de berekening van de beslagvrije voet. De schuldenaar krijgt met andere woorden een hogere beslagvrije voet, dan de schuldenaar in een gelijke positie zonder aftrekposten. Dit "voordeel" kan worden beschouwd als een beperkte compensatie voor het feit dat het hogere netto-inkomen als gevolg van de aftrekposten geheel de aflossing van de schulden dient, waardoor de aan deze aftrekposten verbonden kosten alsnog vanuit de beslagvrije voet moeten worden betaald.

Voor de bepaling van het verzamelinkomen wordt het belastbaar inkomen, indien van toepassing vermeerderd met de vakantietoeslag en een dertiende maand, gebruikt. Deze gegevens liggen ook vast in de polisadministratie. Bij de berekening van de beslagvrije voet moeten deze twee componenten worden meegenomen. Het bedrag op basis waarvan de beslagvrije voet wordt berekend, is daarom het belastbaar inkomen, vermeerderd met 8% van het belastbaar loon, indien sprake is van vakantietoeslag, en 8,33% van het belastbaar loon (exclusief vakantietoeslag), indien sprake is van een dertiende maand. Indien sprake is van een partner met inkomen wordt ook het belastbaar inkomen van de partner, eventueel vermeerderd met 8% en 8,33% van dit inkomen meegenomen.

3.10 Verlaging van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv)

Er zijn factoren die de uitkomst van de berekening zoals hierboven beschreven verlagen. De beslagvrije voet wordt verminderd met het onbeslagen netto-inkomen van de schuldenaar, het onbeslagen netto-inkomen van de partner (tot maximaal 50% van de beslagvrije voet), de bestuursrechtelijke premie op grond van de Zorgverzekeringswet en de eigen bijdrage voor privégebruik van een vervoermiddel (zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 475db).

Met het onbeslagen netto-inkomen van de schuldenaar en het onbeslagen netto-inkomen van de partner wordt in het nieuwe systeem op dezelfde manier rekening gehouden als in het oude systeem. In het nieuwe systeem kunnen deze bedragen worden afgeleid uit de gegevens die worden verstrekt uit de polisadministratie. Zoals eerder aangegeven is het uitgangspunt om voor de berekening zo veel mogelijk gebruik

te maken van gegevens uit voor de deurwaarder beschikbare registraties, zodat deze niet meer afhankelijk is van de schuldenaar voor informatie. Ook voor de omrekening van belastbaar inkomen naar netto-inkomen is het streven om vanuit het Rijk een applicatie beschikbaar te stellen.

Wat de verlaging in verband met de eigen bijdrage voor privégebruik van een vervoermiddel betreft wordt opgemerkt dat deze in lijn is met het preadvies van de KBvG. Er is voor gekozen om in de beslagvrije voet nog slechts tijdelijk rekening te houden met deze eigen bijdrage. Bij een eigen bijdrage gaat het om een inhouding krachtens de wet, die op basis van artikel 475a, tweede lid, Rv, buiten het beslag valt. De verlaging door de eigen bijdrage zorgt er met andere woorden voor dat de afloscapaciteit van de schuldenaar wordt beperkt. Inzet is dat de schuldenaar zo veel mogelijk van zijn inkomen voor de aflossing van zijn schulden benut. In dat kader past ook dat hij het door de werkgever ter beschikking gestelde vervoermiddel omzet naar zakelijk gebruik, zodat de bijdrage vervalt. Laat hij dit na dan mag de deurwaarder de beslagvrije voet met de eigen bijdrage verlagen.

3.11 Vaststelling afwijkende beslagvrije voet (artikel 475e)

In het nieuwe systeem geldt voor een aantal bijzondere groepen onder bepaalde voorwaarden een afwijkende berekening van de beslagvrije voet.

Personen die geen vaste woon- of verblijfplaats binnen Nederland hebben

Binnen deze groep zijn drie subgroepen te onderscheiden:

- a. schuldenaren die binnen het BRP geregistreerd staan als 'vertrokken onbekend waarheen' (VOW) en van wie geen woon- of verblijfsplaats bekend, waardoor het voor de deurwaarder ook niet mogelijk is om zekerheid te krijgen over de leefsituatie van de schuldenaar;
- b. schuldenaren met alleen een briefadres (ook hier is het voor de deurwaarder niet mogelijk om duidelijkheid te krijgen inzake de leefsituatie);
- c. schuldenaren die een vaste woon- of verblijfplaats buiten Nederland hebben (voor deze schuldenaren geldt dat de deurwaarder geen zicht heeft op eventuele neveninkomsten, nu in het buitenland verworven inkomen niet in polisadministratie is opgenomen).

In het huidige systeem is het uitgangspunt dat geen beslagvrije voet geldt voor deze groep schuldenaren. Alleen indien de schuldenaar kan aantonen dat hij beslagen inkomen nodig heeft om in zijn bestaan te voorzien, kan hij door een procedure bij de kantonrechter alsnog bewerkstelligen dat een beslagvrije voet worden gehanteerd. Er is veel kritiek op dit systeem.

In de nieuwe systematiek wordt voor deze groep voorgesteld om in beginsel de binnen het systeem laagst mogelijke beslagvrije voet te hanteren. Dit komt neer op 47,5% van de voor echtgenoten of geregistreerde partners geldende bijstandsnorm. Indien het van de schuldenaar bekende inkomen lager is, wordt een beslagvrije voet van 95% van het netto-inkomen gehanteerd.

In aanvulling hierop kan de deurwaarder voor schuldenaren in subgroep c een beslagvrije voet berekenen die passend is voor het woonland waar de schuldenaar verblijft. De schuldenaar dient daarvoor wel de deurwaarder te informeren over zijn leefsituatie en bronnen van inkomen. Op basis van het inkomen en de leefsituatie wordt de beslagvrije voet berekend en vermenigvuldigd met een woonlandfactor. Deze werkwijze is naar voorbeeld van de uitvoering van de SVB die hier goede ervaringen

mee heeft.²² Opgemerkt wordt dat bij gebrek aan of onduidelijkheid over de te raadplegen bronnen het voor de deurwaarder moeilijk is om te bepalen of de schuldenaar volledige openheid over zijn inkomen geeft. Als hij gereede twijfel op dit vlak heeft, mag hij uitgaan van de basis beslagvrije voet van 47,5% van de gehuwendnorm. De schuldenaar die het hiermee oneens is, zal dan net als nu zich tot de rechter moeten wenden.

Woningbezitters

De motivatie voor een aparte regeling voor een schuldenaar die eigenaar is van een door hemzelf bewoonde woning (woningbezitter) is gelegen in het feit dat bij de berekening van de beslagvrije voet voor personen ten aanzien van wie bij de berekening vanuit wordt gegaan dat zij huurtoeslag ontvangen, gezien de hoogte van hun inkomen. Een woningbezitter ontvangt echter geen huurtoeslag. Hierdoor zouden woningbezitters met een inkomen onder het referentie-inkomensijkpunt van de Wet op de huurtoeslag worden benadeeld ten opzichte van huurders met een even hoog inkomen. Volgens het onderzoek Profielschets beslagene is 6% van de mensen die te maken heeft met beslag een woningbezitter met een inkomen dat valt in de eerder genoemde groep, voor wie de berekening van de beslagvrije voet vervat is in de formule.²³ Het is niet passend om deze op voorhand individualiseerbare groep te verwijzen naar de hardheidsclausule. Om die reden is geregeld dat deze schuldenaar een verzoek kan doen aan de deurwaarder om verhoging van de beslagvrije voet. Het gaat daarbij om een relatief kleine groep waardoor de verwachting is dat de alternatieve regeling niet voor zeer veel uitvoeringslasten zal zorgen.

Personen die in een inrichting verblijven

Voor personen die in een inrichting verblijven wordt aansluiting gezocht bij de berekening zoals deze ook binnen de huidige regeling geldt (artikel 475d, derde lid). Dit betekent dat de beslagvrije voet voor deze personen de prijs is die verschuldigd is voor verzorging dan wel verpleging, verhoogd met twee derden van de bijstandsnorm, genoemd in artikel 23, eerste lid, van de Participatiewet en het bedrag, genoemd in artikel 23, tweede lid, van de Participatiewet.

4. Proces vaststelling beslagvrije voet

Bij de inrichting van het in het wetsvoorstel opgenomen proces zijn de uitgangspunten zoals deze beschreven staan in de Rijksincassovisie leidend geweest.²⁴ Dit houdt in dat gestreefd is naar een transparant proces, waarin de incasserende partijen zo nodig de afstemming zoeken, ruimte is voor maatwerk en het maken van incassokosten zonder dat de vordering afneemt, zo veel mogelijk wordt voorkomen. Leidend is het ook aan de Rijksincassovisie ten grondslag liggende principe van één burger, één afloscapaciteit. Dat vraagt bij samenloop van verschillende incassoactiviteiten (bijvoorbeeld derdenbeslag, beslag op toeslagen, (dwang)verrekenen) dat incasserende partijen weet hebben van elkaars handelen en hun handelen ook op elkaar afstemmen. Binnen de voorgestelde regelgeving is daarom met name ook hiervoor oog geweest.

4.1 Algemeen proces

Binnen het huidige proces zijn verschillende stappen te identificeren. Er is naar gestreefd om het beoogde proces zo veel mogelijk in lijn te laten zijn met het huidige proces waarbij juist vanuit het oogpunt van verbetering van de afstemming op bepaalde punten

²² PM.

²³ I&O research, 'Profielchets schuldenaar', maart 2016.

²⁴ Kamerstukken II 2015/16, 24 515, nr. 336.

wijzigingen zijn doorgevoerd. In de tabel hieronder is kort schematisch het huidig proces afgezet tegen het beoogde proces, zodat duidelijk wordt waarin de wijzigingen zijn gelegen.

Huidig proces deurwaarder	Voorgesteld proces deurwaarder	Toelichting
Ter hand stellen executoriale titel	Idem	
Ophalen BSN-nummer uit BRP	Idem	
Check beslagregister	Idem	Indien reeds een beslag loopt, sluit de deurwaarder aan bij het eerdere beslag, inclusief beslagvrije voet (indien hij de opdracht heeft het beslag door te zetten).
Ophalen gegevens uit BRP inzake adres en eventuele leefsituatie	Idem	
Ophalen gegevens uit polisadministratie inzake eventuele inkomensverstrekkers	Ophalen gegevens uit polisadministratie inzake inkomensverstrekkers schuldenaar en hoogte inkomen van schuldenaar en eventuele partner	Zie paragraaf 2.
Informatieverzoek richting derde-beslagene. Informatie inzake termijn en omvang van de betaling alsmede eventueel lopend beslag.	Informatieverzoek richting derde-beslagene. Informatie inzake termijn en omvang van de betaling, eventuele beslagverboden, lopende beslagen en verrekeningen, inning bestuursrechtelijke premie en eigen bijdrage privégebruik door werkgever beschikbaar gesteld vervoermiddel.	Ook hier geldt weer als sprake is van een beslag (waarvan de deurwaarder niet kennis heeft kunnen nemen via het beslagregister) dat hij (indien hij de opdracht heeft het beslag door te zetten) aansluit bij het reeds lopende beslag of de reeds lopende verrekening. Zie voor de relatie met beslagverboden, de inning van de bestuursrechtelijke premie en de eigen bijdrage privégebruik paragraaf 2.
	Informatieverzoek bij Belastingdienst/schuldenaar inzake een eventueel lopende verrekening van toeslagen, dan wel ontvangst of verrekening van voorlopige teruggaven	Streven is om te komen tot een geautomatiseerde gegevensvraag bij de Belastingdienst. Zolang dit niet is vormgegeven zal de schuldenaar hierop specifiek moeten worden bevestigd.
Berekening van de beslagvrije voet	Berekening van de beslagvrije voet	

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat bovenstaand proces via de schakelbepaling van artikel 4:116 Awb eveneens geldt voor beslagen die door een bestuursorgaan zelf worden gelegd (zonder tussenkomst van een deurwaarder). De wijzigingen in het proces worden (voor zover zij niet reeds in paragraaf 2 zijn beschreven) hieronder uiteengezet aan de hand van de verschillende thema's van de Rijksincassovisie.

4.2 *Transparantie*

Binnen het beschreven proces is er voor de schuldenaar steeds één duidelijk aanspreekpunt als het gaat om de hoogte van zijn beslagvrije voet: de innende deurwaarder. Aan deze deurwaarder is de derde-beslagene gehouden het inkomen voor zover dit hoger ligt dan de beslagvrije voet af te dragen. Eventuele andere beslagleggende partijen nemen de door de innende deurwaarder vastgestelde beslagvrije voet over, inclusief eventueel tussentijds herberekeningen. Dit is in lijn met de sinds kort door de KBvG voor deurwaarders geïntroduceerde werkwijze.²⁵ Het sluit ook aan bij de aanbeveling in het preadvies van de KBvG om de deurwaarder die de leiding heeft bij de inning in geval van samenloop van beslagen met de vaststelling van de beslagvrije voet ten behoeve van de andere beslagleggers te belasten.²⁶

De voorgestelde regeling is een duidelijke verbetering ten opzichte van het huidige proces. Hoewel de wet ook thans al aangeeft dat de deurwaarder met het oudste executoriale beslag voor de gezamenlijke beslagleggers int, communiceren bij meerdere beslagen, de verschillende beslagleggende partijen ieder de door hen zelf vastgestelde beslagvrije voet richting schuldenaar en derde-beslagene. Hierbij is het momenteel ook aan de schuldenaar om alle verschillende beslagleggende partijen van alle informatie te voorzien voor de vaststelling van de beslagvrije voet.

Binnen de voorgestelde regeling kan discussie ontstaan tussen de verschillende beslagleggende partijen over de hoogte van de beslagvrije voet. Dat kan simpelweg omdat de schuldenaar op het moment van bijvoorbeeld de tweede beslaglegging over een beduidend lager of hoger inkomen beschikt dan op het moment van het leggen van het eerste beslag. De latere beslaglegger kan verder over andere – niet via de BRP of de polisadministratie toegankelijke – informatie beschikken, die de eerste beslaglegger niet mee heeft kunnen nemen bij de vaststelling van de beslagvrije voet. Binnen de voorgestelde regeling is het dan aan de latere beslaglegger om de innende deurwaarder te verzoeken op basis van de nieuwe informatie tot herberekening (zie verderop) van de beslagvrije voet over te gaan. Op deze wijze wordt indien beslagleggende partijen verschillende beslagvrije voeten berekenen, de discussie gevoerd waar deze thuis hoort, namelijk tussen de beslagleggende partijen en niet – zoals binnen het huidige systeem – tussen de beslagleggende partijen en de schuldenaar of eventueel zelfs de derde-beslagene.

De voorgestelde regeling is daarbij ook beduidend transparanter richting de derde-beslagenen. Derde-beslagenen worden niet meer geconfronteerd met verschillende van elkaar afwijkende beslagvrije voeten. In beginsel dient de derde-beslagene af te dragen aan de beslagleggende partij met het oudste executoriale beslag. Dit verandert alleen indien deze beslagleggende partij bij hem aangeeft de inning over te hebben gedragen aan een andere partij. Dat kan bijvoorbeeld omdat een andere beslagleggende partij over een vordering met een hogere preferentie beschikt, waardoor de gedane betaling toch volledig moet worden doorbetaald aan deze beslagleggende partij.

²⁵ Artikel 7, zevende lid, Verordening digitaal beslagregister.

²⁶ J. Rijdsdijk, O.M. Jans & J. Feikema, 'Naar een nieuwe beslagvrije Voet, vereenvoudiging in een tweetrapsraket', juni 2014.p. 332.

Ten slotte is het nieuwe proces ook beduidend transparanter voor de deurwaarder zelf. Waar hij binnen het huidige systeem door achteraf verkregen informatie alsnog gehouden kan zijn om de beslagvrije voet met terugwerkende kracht te corrigeren, is de kans hierop in het voorgestelde proces teruggebracht tot twee situaties:

- a. de situatie dat hij ervoor kiest reeds beslag te leggen vooraleer de schuldenaar de mogelijkheid heeft gekregen om hem op onjuistheden in de berekening te wijzen, terwijl op basis van de juiste gegevens een hogere beslagvrije voet had moeten worden gehanteerd; en
- b. de situatie dat hij informatie op basis waarvan hij gehouden is de beslagvrije voet te herberekenen (zie ook paragraaf 4.4) niet tijdig verwerkt (dan wel abusievelijk verkeerde gegevens gebruikt), terwijl op basis van deze informatie een hogere beslagvrije voet had moeten worden gehanteerd.

Uitleg berekende hoogte van de beslagvrije voet bij overbetekening

In het kader van transparantie mag de uitleg inzake de berekende hoogte van de beslagvrije voet niet onvermeld blijven. Iedere deurwaarder die beslag legt, is gehouden uiterlijk bij de overbetekening van het beslag de schuldenaar te informeren over de door hem vastgestelde beslagvrije voet, alsmede de gegevens op basis waarvan hij tot deze beslagvrije voet is gekomen. Concreet houdt dit in dat hij de schuldenaar aangeeft welke leefsituatie volgens hem van toepassing is en waarop hij dit baseert en de op basis van de polisadministratie vastgestelde hoogte van het inkomen en de eventueel in mindering gebrachte inkomsten van de schuldenaar of inkomsten van de eventuele partner. De schuldenaar heeft een termijn van twee weken om de deurwaarder op eventuele onjuistheden in de door hem gehanteerde gegevens te wijzen. Blijken bepaalde gegevens onjuist te zijn en meldt de schuldenaar dit binnen de genoemde twee weken dan moet hier – voor zover dit een hogere beslagvrije voet tot gevolg heeft – vanaf datum beslaglegging rekening mee worden gehouden. Het kan zijn dat de schuldenaar onjuistheden pas na afloop van de genoemde twee weken termijn meldt, in die situatie hoeft de deurwaarder hier ook pas vanaf de datum van die melding rekening mee te houden.

Opgemerkt wordt nog dat voor schuldenaren die een vaste woon- of verblijfplaats buiten Nederland hebben, de termijn vier weken bedraagt. Op deze wijze wordt rekening gehouden met het feit dat in deze situatie niet kan worden verwacht dat de schuldenaar kort na de overbetekening al over de uitleg inzake de berekende hoogte beschikt.

4.3 Afstemming

Sinds het einde van de 20e eeuw is het aantal inkomstenbronnen van een gemiddeld gezin toegenomen. Toeslagen, voorlopige teruggaven van de Belastingdienst, maar ook neveninkomsten en meer algemeen de tweeverdienerscultuur hebben ervoor gezorgd dat waar bij het ontstaan van het huidige systeem nog veelal sprake was van een enkel en duidelijk identificeerbaar periodieke inkomstenbron, nu vaak meerdere periodieke inkomens kunnen worden uitgewonnen ter voldoening van de openstaande vordering. De huidige regeling gaat bij beslag op meerdere periodieke inkomens van de schuldenaar uit van een naar rato toedeling van de beslagvrije voet. Dat stelt hoge eisen aan de afstemming tussen de verschillende beslagleggende partijen. Weet de ene partij niet dat er reeds beslag ligt op of verrekening plaats vindt bij een geheel ander inkomensbestanddeel van de schuldenaar, dan wordt een onjuiste (te lage) beslagvrije

voet vastgesteld. Dat heeft verstrekkende gevolgen voor het inkomen dat de schuldenaar overhoudt om van rond te komen.²⁷

Binnen het voorgestelde proces is er daarom voor gekozen om beslag op periodiek inkomen zo veel mogelijk bij één inkomstenbron van de schuldenaar te centraliseren. De schuldeiser komt op deze wijze nog steeds het bedrag toe waarmee het totale inkomen van de schuldenaar de beslagvrije voet ontstijgt, maar de uitwinning van dit totale inkomen vindt zo veel mogelijk via één inkomstenbron plaats.

Volgorde

Het zo veel mogelijk samenbrengen van de verschillende beslagen bij een inkomstenbron vraagt regulering. Regulering houdt in dat de vrijheid van de schuldeiser om bij het uitblijven van betaling zelf een keuze te maken op welke periodieke vordering hij de schuld verhaalt, wordt doorbroken. Dit laat onverlet dat, zo laat bovenstaand voorbeeld ook reeds zien, bij de uiteindelijke berekening van de beslagvrije voet en aldus de mate waarin de schuldeiser zich mag verhalen op het specifieke inkomen, alle niet beslagen periodieke inkomsten in acht mogen worden genomen. Het kabinet is zich daarbij bewust van de noodzaak om tot een betere afstemming te komen tussen de verschillende beslagleggende en verrekenende partijen. De aansluiting van alle partijen die zich verhalen op de periodieke vorderingen van de schuldenaar op het beslagregister vormt een oplossing. Vooruitlopend op de aansluiting van alle partijen waarmee naar verwachting nog geruime tijd gemoed zal zijn, is in het onderhavige wetsvoorstel een regeling getroffen.

Gedachte daarbij is dat door de concentratie van de beslaglegging bij een enkele inkomstenbron de derde-beslagene de beslagleggende partij adequaat kan informeren over reeds lopende beslagen of verrekeningen. Bij de volgorde van de verschillende inkomstenbronnen waarop de deurwaarder beslag kan leggen, is er voor gekozen om uitkeringen, waarop relatief vaak verrekening wordt toegepast te plaatsen boven andere vorderingen tot periodieke betalingen waarbij dit minder vaak voorkomt.²⁸ De kans is aldus het grootst dat de beslagleggende partij een zo compleet mogelijk beeld krijgt van reeds lopende verrekeningen.

Blijkt op basis van het beslagregister dan wel navraag bij de derde-beslagene dat er reeds beslag ligt, dan dient de partij indien deze er voor kiest zijn beslag door te (laten) zetten, zich aan te sluiten bij het reeds lopende beslag. Het is aan de derde-beslagene om inzicht te geven in de na verrekening resterende hoogte van de vordering tot periodieke betaling. Op basis van deze informatie kan de schuldeiser die overweegt beslag te leggen, een afweging maken of hij het beslag ondanks de lopende verrekening wil doorzetten.

De situatie kan ontstaan dat de in de volgorde eerstgenoemde inkomensbron onvoldoende is om de gehele afloscapaciteit (het verschil tussen het totale netto-inkomen van de schuldenaar en de voor hem geldende beslagvrije voet) uit te nutten, terwijl een lager in de volgorde staande inkomstenbron die mogelijkheid wel biedt. Om te voorkomen dat de deurwaarder dan ter volledige uitnutting van de beslagvrije voet op twee bronnen beslag dient te leggen, is geregeld dat hij in deze situatie ervoor kan kiezen om in afwijking van de regeling het beslag op deze andere inkomstenbron te effectueren zodat slechts eenmaal beslag hoeft te worden gelegd.

²⁷ PM verwijzing jurisprudentie.

²⁸ I&O research, 'Profiel schets schuldenaar', maart 2016.

Voorbeeld

De schuldenaar ontvangt een netto-uitkering van € 200,- per maand en heeft daarnaast een netto-inkomen uit loon van € 800,-. Zijn beslagvrije voet bedraagt in dit voorbeeld € 700,-. De afloscapaciteit bedraagt derhalve € 300,-. Bij beslag op de uitkering, kan gezien de bestaande beslagvrije voet niet de gehele afloscapaciteit worden uitgenut. Bij beslag op het loon behoort dit wel tot de mogelijkheden. Reden waarom in dit voorbeeld de deurwaarder beslag kan leggen op het loon. Bij de te hanteren beslagvrije voet mag hij het niet beslagen inkomen van € 200,- op de beslagvrije voet in mindering brengen.

De voorgestelde regeling zou een zwaardere belasting van met name de uitkeringsverstrekende instanties tot gevolg kunnen hebben, nu in eerste instantie de deurwaarder bij deze instanties voor beslag zal moeten aankloppen. Op basis van het onderzoek van I&O research lijkt voor deze vrees echter geen basis te bestaan. Bij beslagen waarin een schuldenaar een uitkering ontvangt, is in 95% van de gevallen ook beslag gelegd op deze uitkering. De overige 5% ziet vooral op situaties waarbij enkel beslag loopt op een of meerdere toeslagen.²⁹

Samenloop

Voor een aantal inkomstenbronnen geldt dat alleen specifieke schuldeisers er verhaal op kunnen halen. Hierbij gaat het om toeslagen uitgekeerd door de Belastingdienst/Toeslagen, waarbij alleen verhuurders, zorgverzekeraars en kinderopvanginstellingen onder bepaalde voorwaarden, beslag kunnen leggen op respectievelijk de huur-, zorg- of kinderopvangtoeslag. Binnen het huidige systeem worden deze toeslagen niet expliciet als vorderingen tot periodieke betaling aangemerkt waarop een beslagvrije voet van toepassing is. Wil de schuldenaar dat de beslagvrije voet bij beslag op toeslagen in acht wordt genomen dan zal hij zich in de huidige situatie moeten wenden tot de kantonrechter (artikel 475f Rv).

Binnen het voorgestelde systeem is opgenomen dat ook bij beslag op toeslagen de beslagvrije voet in acht dient te worden genomen (artikel 475c Rv). De zojuist beschreven volgorde geldt echter niet voor deze beslagen, wat inhoudt dat de hiervoor genoemde schuldeisers die zowel de mogelijkheid heeft om beslag te laten leggen op een bepaalde toeslag als op de overige genoemde periodieke inkomensbronnen, er voor kunnen kiezen om hun vordering te verhalen op de toeslag.

Hierbij wordt opgemerkt dat deze schuldeisers daarbij wel rekening moeten houden met eventueel reeds lopende beslagen. Ligt reeds beslag op het loon van de schuldenaar, dan houdt dit in beginsel in dat de schuldenaar reeds naar vermogen (tot aan de voor hem geldende beslagvrije voet) op zijn schulden aflost. Het beslag op de toeslag is in die zin dan zinledig, nu ongeacht het beslag, de volledige toeslag aan de schuldenaar dient te worden uitbetaald, wil de beslagvrije voet niet worden aangetast.

Andersom zal de deurwaarder bij een beslag op loon eveneens rekening moeten houden met een reeds lopend beslag op een toeslag. Het tijdstip van de beslaglegging bepaalt in die zin wie met wie rekening houdt. Is er reeds sprake van een beslag op loon waarbij de afloscapaciteit volledig wordt benut dan is een beslag op toeslagen niet mogelijk. Is er reeds een beslag op een of meerdere toeslagen dan zal de op het loon beslagleggende partij rekening moeten houden met het feit dat door het beslag op de toeslag(en) de afloscapaciteit van de schuldenaar reeds geheel dan wel gedeeltelijk wordt uitgenut.

²⁹ I&O research, 'Profielschets schuldenaar', maart 2016.

Het is steeds aan de beslaglegger op een bepaald inkomensbestanddeel om te onderzoeken of hij bij zijn beslag rekening dient te houden met reeds lopende beslagen op andere inkomensbestanddelen. Bij een reeds lopend beslag bij de derde-beslagene dient hij uit te gaan van de door de eerste beslaglegger vastgestelde beslagvrije voet. Bij een eenmaal lopend executoriaal beslag bij een andere derde-beslagene mag hij uitgaan van daar gehanteerde vastgestelde beslagvrije voet en is het aan de latere beslaglegger op het andere inkomensbestanddeel om met het lopende beslag rekening te houden.

Voorbeeld

De deurwaarder heeft beslag gelegd op de zorgtoeslag (in dit voorbeeld € 70,- per maand). Voor de schuldenaar geldt een beslagvrije voet gelijk aan € 1.000,-. Hij heeft een netto-inkomen bij werkgever B van € 1.100,- per maand. Indien een deurwaarder vervolgens beslag legt bij werkgever B, zal hij rekening moeten houden met het reeds lopende beslag op de toeslagen en dus een beslagvrije voet van € 1.070,- (beslagvrije voet, vermeerderd met de beslagen toeslag) richting werkgever B moeten communiceren.

Anders ligt de situatie indien een deurwaarder in bovenstaande situatie reeds beslag heeft gelegd bij werkgever B, waarbij deze een beslagvrije voet van € 1.000,- hanteert. Indien een latere deurwaarder beslag legt op de toeslag zal hij rekening moeten houden met het reeds lopende loonbeslag, wat inhoudt dat hij zolang het loonbeslag loopt niets via dit beslag kan innen. De beslagvrije voet is immers reeds volledig uitgenut.

Voor een juiste uitvoering van het algehele proces (volgorde en samenloop) zal de deurwaarder aan de ene kant informatie moeten gebruiken uit de polisadministratie (aard inkomstenbron en eventueel ook hoogte van de inkomstenbron). Daarnaast zal hij informatie moeten verkrijgen door raadpleging van het beslagregister (waarin beslagen gelegd door gerechtsdeurwaarders staan geregistreerd). Ook zal hij informatie bij de Belastingdienst/Toeslagen (eventuele verrekeningen) en informatie bij de beoogde derde-beslagene (lopende (niet in het beslagregister gemelde) beslagen of verrekeningen) moeten opvragen. Het is het streven van het kabinet dat deze informatie de deurwaarder via het uitvragen van gegevens bij de desbetreffende organisaties ter hand wordt gesteld, zodat ook voor de deurwaarder de administratieve lasten binnen dit proces beperkt blijven.

Bijzondere incasso-instrumenten

Het kabinet heeft ook oog voor de bijzondere incasso-instrumenten in relatie tot de bescherming van de beslagvrije voet.

De (bijzondere) incassobevoegdheden worden vaak in een adem genoemd bij problemen rond de beslagvrije voet. Zo wijst onder meer het rapport 'Paritas Passé, debiteuren en crediteuren in de knel door ongelijke incassobevoegdheden' op de gevolgen van het toepassen van bijzondere incasso-instrumenten van de overheid op de mogelijkheden van verhaal voor (private) schuldeisers.³⁰ Ook in het preadvies 'Naar een nieuwe beslagvrije voet' van de KBvG wordt op deze interactie gewezen.³¹

³⁰ Maart 2012, N. Jungmann, A.J. Moerman, H.D.L.M. Schruer en I. van den Berg.

³¹ J. Rijdsdijk, O.M. Jans & J. Feikema, 'Naar een nieuwe beslagvrije Voet, vereenvoudiging in een tweetrapsraket', juni 2014.

De inzet van bijzondere incasso-instrumenten door de overheid draagt bij aan een effectieve en efficiënte manier van invorderen van schulden, zo staat te lezen in de kabinetsreactie op het rapport 'Paritas Passé'.³² Ingrijpende wijzigingen van deze bevoegdheden werden niet voorzien. Dat is nog steeds het standpunt. Het is niet de bedoeling om (bijzondere) incassobevoegdheden af te schaffen. Omdat een vereenvoudiging van de berekening van de beslagvrije voet niet alle problemen rond de beslagvrije voet oplost en de problemen deels ook worden veroorzaakt door een samenloop van incasso-instrumenten, worden ook buiten dit wetsvoorstel om voorstellen gedaan om ook bij toepassing van (bijzondere) incasso-instrumenten de beslagvrije voet een harde grens te laten zijn.³³ Het kabinet onderzoekt daartoe de mogelijkheden om de (bijzondere) incasso-instrumenten gericht in te zetten. Daarbij zijn uitvoerbaarheid en de financiële consequenties belangrijke aspecten.

4.4 Ruimte voor maatwerk

Gekozen is voor een ten opzichte van de huidige regelgeving grofmaziger systeem. Het huidige op maatwerk gerichte systeem is grotendeels afhankelijk van informatie van de schuldenaar die maar in beperkte mate op informatieverzoeken reageert. Dit heeft in veel gevallen tot gevolg dat uiteindelijk een te lage beslagvrije voet wordt gehanteerd. De uitkomsten van het voorgestelde systeem zijn echter in hoge mate vergelijkbaar met de uitkomsten van het op maatwerk gebaseerde huidige systeem – indien dit correct zou worden toegepast. Bovendien biedt het op bepaalde onderdelen ook meer mogelijkheden om maatwerk te leveren ten opzichte van de huidige berekening. Meer specifiek kan in dit kader gewezen worden op:

a. *een beter afgestemde woonkostencorrectie*

Het feit dat de woonkostencorrectie die op dit moment is afgetopt bij een huur € 546,97, in het voorgestelde model de ontwikkeling van de normhuur volgt en daardoor bij hogere inkomens tot correctie van bij dit inkomensniveau beduidend reëlere woonkosten (€ 710,-) komt;

b. *een tijdelijke verhoging van de beslagvrije voet bij hogere woonkosten*

Binnen het proces wordt de mogelijkheid gecreëerd dat de schuldenaar zelf bij de deurwaarder een verzoek indient om tijdelijk (maximaal zes maanden) rekening te houden met zijn hogere woonkosten, voor zover deze meer dan 10% boven het onder a genoemde maximumbedrag liggen. De deurwaarder is dan gehouden de beslagvrije voet voor die periode te verhogen, waardoor de schuldenaar de mogelijkheid heeft om met een werkbaar bestaansminimum om te zien naar mogelijkheden om zijn woonkosten te verlagen;

c. *een hardheidsclausule*

De schuldenaar kan een beroep doen op een hardheidsclausule indien onverkorte toepassing van de regelgeving een kennelijk onevenredige hardheid tot gevolg heeft. Het beroep op de hardheidsclausule zal vanuit deze optiek beperkt zijn tot zeer uitzonderlijke, individuele situaties. Een hardheidsclausule is niet bedoeld als standaardcompensatie voor groepen mensen die niet uitkomen met de voor hen geldende beslagvrije voet.

Doordat een enkele deurwaarder verantwoordelijk is voor de berekening en vaststelling van de beslagvrije voet, wordt geborgd dat eenmaal geboden maatwerk, niet door een later beslag teloorgaat.

³² Kamerstukken II 2012/12, 24 515, nr. 255.

³³ Zie Kamerstukken II 2014/15, 24 515, nr. 308.

De herberekening

Nieuw binnen het proces is de standaardherberekening. De herberekening heeft tot doel dat de deurwaarder ook lopende het beslag periodiek de juistheid van de eerder vastgestelde beslagvrije voet toetst. Dit is nodig omdat het bestaansminimum zowel in het huidige als in het voorgestelde model in hoge mate gekoppeld is aan de bijstandsnorm en het eventuele recht op toeslagen. De bijstandsnorm wordt halfjaarlijks geïndexeerd en voor de toeslagen geldt dat deze jaarlijks aan wijzigingen onderhevig zijn. Ongeveer 50% van alle beslagen heeft een looptijd die langer is dan een jaar.³⁴ Daarom is in de wet vastgelegd dat de beslagvrije voet in ieder geval een keer in de twaalf maanden moet worden herberekend. Zo wordt gegarandeerd, dat bij langer lopende beslagen wijzigingen in de bijstandsnorm of het recht op toeslagen, ook worden meegenomen in de berekening van de beslagvrije voet en steeds met een actuele beslagvrije voet wordt gewerkt. Dat is zeker voor mensen die langdurig op het sociaal minimum zijn aangewezen, absoluut noodzakelijk. De genoemde termijn van twaalf maanden kan bij een algemene maatregel van bestuur op voordracht van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor bepaalde soorten periodieke betalingen worden verkort. Gedacht moet dan bijvoorbeeld worden aan zeer onregelmatige betalingen, omdat de beslagvrije voet dan is gebaseerd op een gemiddeld inkomen uit het verleden, of situaties waarbij niet beslagen neveninkomsten in hoge mate de hoogte van de beslagvrije voet drukken. De ontwikkeling van deze neveninkomsten (eventueel wegvallen/stijging of daling) valt bij een jaarlijkse vaststelling geheel buiten het zicht van de deurwaarder. De plicht tot tussentijdse herberekening, verplicht de deurwaarder om te controleren of er wijzigingen zijn die van invloed zijn op de hoogte van de beslagvrije voet.

De twaalf maanden termijn is een maximumtermijn. Het staat de deurwaarder vrij om eerder al een herberekening uit te voeren. Hij kan hier bijvoorbeeld ook voor kiezen zodra hij ziet dat de afdracht opvallend is gewijzigd ten opzichte van de oorspronkelijke inzet. Dit zal voor hem immers een signaal zijn dat de beslagvrije voet wellicht dient te worden geactualiseerd. Vanaf de herberekening gaat vervolgens een nieuwe termijn van twaalf maanden lopen.

Ten slotte is er voor gekozen om eveneens een verplichting tot herberekening te creëren voor de situatie dat de deurwaarder wordt geïnformeerd over wijzigingen van de omstandigheden die van invloed zijn op de hoogte van de beslagvrije voet. Hiertoe behoren ook meldingen van eerdere onjuistheden bij de berekening die de schuldenaar na afloop van de eerder genoemde twee weken termijn meldt. Dit is geen nieuwe verplichting. Ook binnen het huidige systeem geldt voor de deurwaarder de verplichting onverwijld rekening te houden met aan hem bekend gemaakte gewijzigde omstandigheden (artikel 475, zevende lid, Rv). Gelijk het huidige systeem dient hij met deze wijzigingen vanaf de meldingsdatum rekening te houden indien zij een verhoging van de beslagvrije voet tot gevolg hebben. Nieuw is daarbij wel dat het in het nieuwe systeem dan ook kan gaan om een melding van een latere beslagleggende partij. Binnen het huidige systeem hanteert deze latere beslaglegger zijn eigen beslagvrije voet, maar in het voorgestelde systeem is hij gehouden aan de door de eerste beslaglegger vastgestelde beslagvrije voet. Via een verzoek tot herberekening kan hij de eerste beslaglegger vragen om rekening houdend met de hem beschikbare informatie de beslagvrije voet opnieuw te berekenen.

³⁴ I&O research, 'Profiel schets schuldenaar', maart 2016.

4.5 Onnodige incassokosten zo veel mogelijk voorkomen

De nieuwe wijze van berekening van de beslagvrije voet draagt bij aan het voorkomen van onnodige incassokosten. Doordat vroeg in het proces alle informatie voor de berekening van de beslagvrije voet beschikbaar is voor beslagleggers, zijn zij in staat een juiste beslagvrije voet te berekenen voordat er daadwerkelijk tot het leggen van beslag wordt overgegaan. Zeker voor de groep beslagene met een inkomen onder of gelijk aan de bijstandsnorm, waarvoor "de 5%-regeling" (zie paragraaf 3.8) geldt, kan een goede afweging worden gemaakt of gelet op de incassokosten voor de opdrachtgever de aflossing door de potentiële beslagene daadwerkelijk leidt tot aflossing van de schuld.

Voorbeeld

Wanneer een schuldenaar een netto-inkomen heeft van € 420,-, waarvan maandelijks € 21,- wordt gereserveerd voor vakantiegeld, heeft hij een netto-inkomen van € 399,- (wat gelijk is aan de door de beslaglegger gecommuniceerde beslagvrije voet). Dit betekent dat de maandelijks afdracht € 0,- bedraagt en de deurwaarder bij uitbetaling van het vakantiegeld voor elke beslagen maand € 21,- tegemoet kan zien. Vraag is of deze maximale incasso van € 252,- per jaar opweegt tegen de aan beslag op loon verbonden kosten, een afweging die de deurwaarder in samenspraak met de schuldeiser zal moeten maken.

Daarnaast leidt deze regeling ertoe dat verschillende beslagleggende en verrekenende partijen eerder kennis van elkaars handelen hebben en voorziet het in afspraken wie de beslagvrije voet vaststelt in geval van deze samenloop. Daardoor zal het voor beslagleggende partijen ook in een eerder stadium dan thans het geval is duidelijk zijn in welke mate er verhaal mogelijk is of dat de beschikbare afloscapaciteit reeds volledig "in gebruik" is door een of meerdere preferente beslagleggers. Door een betere informatieuitwisseling tussen partijen die al aan het incasseren zijn (door middel van beslag of verrekenen) kan een potentiële beslaglegger een betere inschatting maken of de kosten van het leggen van beslag opwegen tegen de verwachte aflossing. Deze informatie kunnen deurwaarders voorleggen aan hun opdrachtgever, die kan overwegen om het incassoproces (tijdelijk) te staken.

Dit is ook in overeenstemming met de regels die door de KBvG zijn vastgelegd in hun interne verordening voor het beslagregister. In deze verordening staat in artikel 8, vierde lid, dat wanneer uit het beslagregister redelijkerwijs voorzienbaar is dat de vordering bij onveranderde omstandigheden niet binnen drie jaar kan worden voldaan, de gerechtsdeurwaarder de opdrachtgever hierover informeert. De gerechtsdeurwaarder kan de ambtshandeling vervolgens alleen uitvoeren indien de opdrachtgever zijn oorspronkelijke verzoek handhaaft.

5. Benodigde gegevens berekening beslagvrije voet

In het nieuwe systeem wordt de beslagvrije voet zo veel mogelijk bepaald op basis van gegevens uit voor de deurwaarder beschikbare registraties:

- de BRP voor het bepalen van de leefsituatie;
- de polisadministratie voor de benodigde inkomensgegevens.

Dat betekent dat aan deurwaarders gegevens uit deze registraties moeten worden verstrekt, voor zover zij deze gegevens nodig hebben bij de vaststelling van de beslagvrije voet.

5.1 BRP: leefsituatie

Om de leefsituatie vast te stellen moet elke beslagleggende partij kunnen beschikken over de volgende informatie uit de BRP:

- a. de op het adres ingeschreven personen;
- b. de relatie waarin deze personen ten opzichte van elkaar zijn opgenomen in de BRP:
 - gehuwd/geregistreerd partnerschap;
 - eigen kind/stiefkind/pleegkind (artikel 4, eerste lid, onderdeel d, Participatiewet);
 - ouder (artikel 3, tweede lid, onderdeel a, Participatiewet);
- c. eerdere huwelijken/geregistreerde partnerschappen die betrokkene is aangegaan (artikel 3, tweede lid, onderdeel a, Participatiewet);
- d. de kindgegevens van de op het adres ingeschreven personen (is er sprake van een gezamenlijk kind of een door een andere bewoner erkend kind in de zin van artikel 3, vierde lid, onderdeel b, Participatiewet).

In de meeste gevallen zal op basis van (een combinatie van) deze gegevens de leefsituatie eenduidig kunnen worden vastgesteld. Er kunnen zich echter situaties voordoen waarin de beschikbare informatie uit de BRP een onvolledig of voor meerdere interpretaties vatbaar beeld geeft van de leefsituatie. Daarvan kan sprake zijn in geval op één adres meerdere meerderjarige personen staan ingeschreven zonder een duidelijke relatie ten opzichte van elkaar.

Als niet met zekerheid kan worden gesteld dat sprake is van een gezamenlijke huishouding, moet de beslaglegger uitgaan van een alleenstaande. Het is vervolgens aan de beslaglegger of hij nader onderzoek doet naar de leefsituatie van de schuldenaar.

De beslaglegger meldt schriftelijk aan de beslagene op basis van welke gegevens (leefsituatie en berekend belastbaar maandinkomen) de beslagvrije voet is vastgesteld. Als de schuldenaar meent dat de aan de hand van de BRP vastgestelde leefsituatie niet overeenkomt met de daadwerkelijke situatie, dan is het aan hem om dit te melden aan de deurwaarder en zo nodig aan te tonen.

5.2 Polisadministratie: inkomensgegevens

De inkomensgegevens voor de berekening van de beslagvrije voet zullen afkomstig zijn uit de polisadministratie (zie bijlage 3 voor een volledig overzicht van de gegevens die nodig zijn uit de polisadministratie). Het gaat om:

- a. het belastbaar inkomen van de afgelopen drie maanden;
- b. de vakantiebijslag en een dertiende maand;
- c. het belastbare inkomen van de partner van de afgelopen drie maanden;
- d. het bedrag dat wordt ingehouden voor loonbelasting/premie volksverzekeringen en de bijdrage Zorgverzekeringswet voor het bepalen van het netto-inkomen van het niet beslagen inkomen.

Op basis van voornoemde gegevens zal in de meeste gevallen het inkomen voor de berekening van de beslagvrije voet eenduidig kunnen worden vastgesteld. Echter, wanneer het inkomen maandelijks sterk fluctueert, en het meest recente maandinkomen

derhalve geen reële afspiegeling is van het maandinkomen, dient de deurwaarder gebruik te maken van het gemiddelde inkomen over de laatste drie maanden.

Voor zowel de gegevens uit de BRP als de polisadministratie wordt met respectievelijk artikel 475ga Rv en artikel 475gb Rv een grondslag gecreëerd voor deurwaarders en beslagleggende partijen om over deze gegevens te beschikken voor de vaststelling van de beslagvrije voet. In lagere regelgeving zal dit nader worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking zullen belanghebbende partijen worden betrokken om verder te onderzoeken hoe deurwaarders en beslagleggende partijen toegang kunnen krijgen tot de benodigde gegevens. Hierbij is de wens om zo veel mogelijk een uniform systeem voor de verschillende partijen te realiseren. Van groot belang hierbij is dat de verwerking van de persoonsgegevens door de deurwaarders uit de basisregistratie personen en de polisadministratie in overeenstemming met de Wet bescherming persoonsgegevens geschiedt.

6. Inkomenseffecten

Bij de ontwikkeling van de nieuwe berekeningswijze is voor de uitkomsten (de hoogte van de beslagvrije voet) zo veel mogelijk aansluiting gezocht bij de uitkomsten van de huidige berekening van de beslagvrije voet. Doel van de vereenvoudiging is om de berekeningswijze te versimpelen, niet om de hoogte van de beslagvrije voet te veranderen. Daarom is ervoor gekozen om voor de ophoging van de basisnorm voor de tusseninkomens (groep b) zo veel mogelijk aan te sluiten bij de bedragen en percentages van de berekeningsystematiek van de toeslagen. In een systeem waarin sprake is van minder maatwerk, zullen uiteraard in individuele gevallen wel wijzigingen optreden in de uitkomsten van de huidige en voorgenomen berekening van de beslagvrije voet. In het nieuwe systeem wordt niet meer gekeken naar daadwerkelijke woon- en zorgkosten. De berekening van de zorgtoeslag gaat uit van de standaardpremie (gemiddelde nominale premie en gemiddeld eigen risico). Daar gaat de nieuwe berekening van de beslagvrije voet dus ook vanuit. De ophoging voor woonkosten gaat uit van woonkosten gelijk aan de normhuur, behorend bij het inkomen van de schuldenaar. Hogere of lagere zorg- en woonkosten dan de achterliggende uitgangspunten van de berekening zorgen dus voor afwijkingen ten opzichte van de huidige berekening, die - in theorie - meer rekening houdt met de individuele omstandigheden.

Voor de vergelijking van de uitkomsten van de nieuwe berekening van de beslagvrije voet ten opzichte van de oude berekening is uitgegaan van de situatie waarin de huidige beslagvrije voet juist berekend is. Uit de praktijk komt naar voren dat in 75% van de gevallen de beslagvrije voet te laag wordt vastgesteld. Daarom is de verwachting dat in de praktijk de meeste schuldenaren er ten opzichte van het huidige systeem in besteedbaar inkomen op vooruit zullen gaan.

6.1 Inkomenseffecten als gevolg van beleidskeuzes

Een beperkt aantal groepen zullen met significante inkomenseffecten te maken krijgen als gevolg van beleidskeuzes van dit kabinet.

- In het nieuwe systeem wordt ongeacht de leeftijd van de schuldenaar gebruik gemaakt van de bijstandsnorm voor mensen met een leeftijd tussen 21 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd. Er is gekozen voor een grofmaziger en daardoor beter uitvoerbaar systeem. Wanneer de deurwaarder ook onderscheid moet maken in meerdere leeftijdscategorieën wordt het systeem ingewikkelder en daarmee de kans

op fouten groter. Hierdoor gaan schuldenaren met een leeftijd onder de 21 jaar er in het nieuwe systeem op vooruit en schuldenaren met een leeftijd boven de AOW-gerechtigde leeftijd erop achteruit.

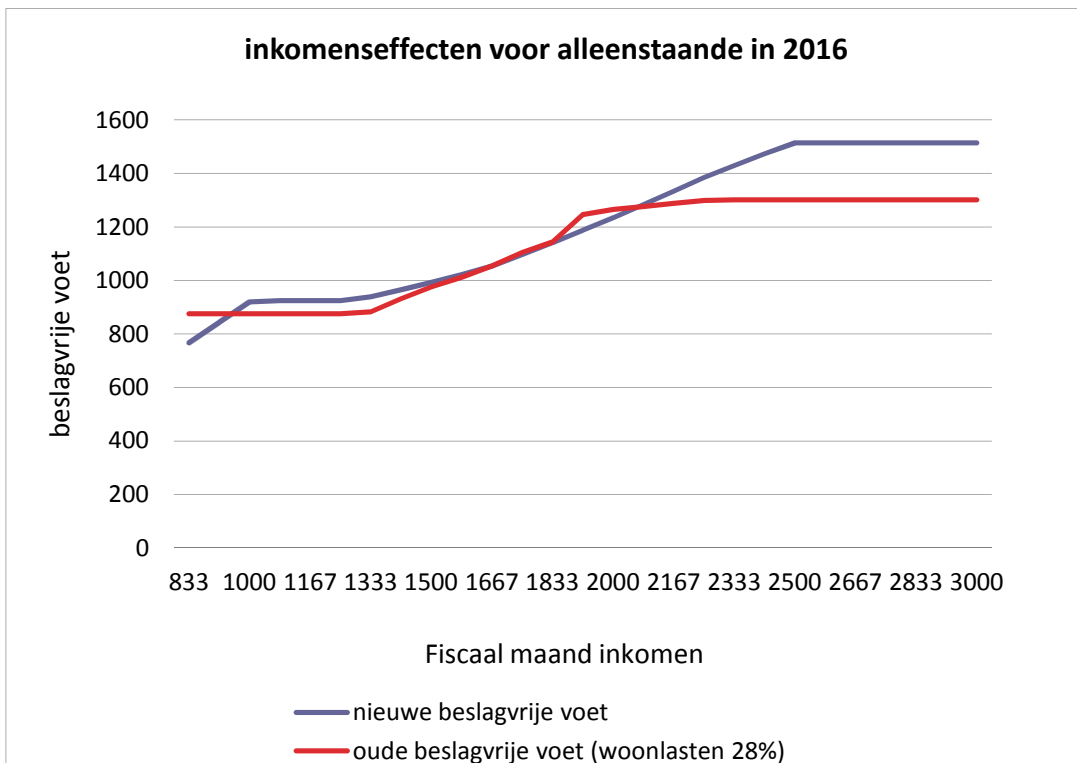
- Alleenstaande schuldenaren met een belastbaar jaarinkomen boven de € 26.000,- gaan er in het nieuwe systeem op vooruit. Dit komt doordat de compensatie voor woonkosten "langer doorloopt" tot een normhuur van € 710,68. In het oude systeem was de ophoging gemaximeerd tot een huur van ongeveer € 540,-. Daarmee wordt een belangrijk knelpunt van het huidige systeem weggenomen.
- Schuldenaren met een inkomen gelijk aan of lager dan de bijstandsnorm gaan er in het nieuwe systeem op achteruit. Bij deze inkomens is er in het huidige systeem geen of vrijwel geen afloscapaciteit, aangezien de beslagvrije voet hoger is dan het inkomen. Het kabinet heeft ervoor gekozen om deze groep altijd 5% te laten aflossen.

In de onderstaande tabel worden de inkomenseffecten van de in dit wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen weergegeven in percentages. Voor de vergelijking tussen de oude berekening en de nieuwe berekening is voor de oude berekening uitgegaan van een bedrag aan zorgkosten gelijk aan de standaardpremie (in 2016: € 122,-). Voor de woonkosten in de oude berekening is uitgegaan van de nettohuurquote passend bij de leefsituatie en inkomensgroep.³⁵ Deze cijfers zijn afkomstig uit het gegevensbestand van het WoonOnderzoek 2015 uitgevoerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het CBS. De meeste recente cijfers over woonkosten in Nederland zijn van 2014. Niet voor alle huishoudtypen waren voldoende waarnemingen om een nettohuurquote vast te kunnen stellen (deze zijn aangeduid met een *). Voor deze huishoudtypen is daarom gekozen om de meest passende huurquote, uitgaande van een vergelijkbaar huishoudtype, te gebruiken. In de tabel worden de inkomenseffecten als gevolg van de beleidskeuzes van dit kabinet zichtbaar.

³⁵ De nettohuurquote is het percentage van het netto-inkomen wat een huishouden gemiddeld uitgeeft aan woonkosten.

Tabel 1. Inkomenseffecten voorbeeldhuishoudens voor 2016					
Huishoudtype	Inkomen	Nettohuurquote	Beslagvrije voet oud	Beslagvrije voet nieuw	Inkomenseffecten in percentages
Kostendeler 1 huisgenoot*	Bijstand	34,3%*	€ 903,-	€ 654,-	-5%
Alleenstaande	Bijstand	34,3%	€ 903,-	€ 924,-	2%
Alleenstaande	WML	31,3%	€ 992,-	€ 1.005,-	1%
Alleenstaande	Modaal	26,0%	€ 1.280,-	€ 1.486,-	16%
Alleenstaande ouder met 2 kinderen <12	Bijstand	34,3%*	€ 903,-	€ 924,-	2%
Alleenstaande ouder met 2 kinderen <12	WML	26,0%*	€ 903,-	€ 924,-	2%
Alleenstaande ouder met 2 kinderen <12	Modaal	26,0%*	€ 1.360,-	€ 1.418,-	4%
Gehuwde	Bijstand	34,3%*	€ 1.275,-	€ 1.320,-	4%
Gehuwde	Modaal	24,7%	€ 1.701,-	€ 1.652,-	-3%
Gehuwde	1,5 x modaal	21,4%	€ 1.752,-	€ 1.957,-	12%
Gehuwde met 2 kinderen <12	Bijstand	34,3%*	€ 1.275,-	€ 1.320,-	4%
Gehuwde met 2 kinderen <12	Modaal	24,7%*	€ 1.814,-	€ 1.917,-	6%
Gehuwde met 2 kinderen <12	1,5 x modaal	21,4%*	€ 1.904,-	€ 2.093,-	10%
AOW-gerechtigde leeftijd alleenstaande	AOW	31,9%	€ 1.009,-	€ 924,-	-8%
AOW-gerechtigde leeftijd alleenstaande	AOW + pensioen 10.000	32,2%	€ 1.411,-	€ 1.262,-	-11%
AOW-gerechtigde leeftijd gehuwde	Beide AOW	31,9%*	€ 1.390,-	€ 1.311,-	-6%
AOW-gerechtigde leeftijd gehuwde	Beide AOW + pensioen 10.000	25,7%	€ 1.848,-	€ 1.955,-	6%
21 jaar alleenstaande	WML	31,3%*	€ 244,-	€ 924,-	279%

In onderstaande grafiek is het verschil tussen de nieuwe en oude beslagvrije voet te zien voor een alleenstaande zonder kinderen. De horizontale as is het belastbaar maandinkomen, de verticale as is de hoogte van de beslagvrije voet. Voor de vergelijking tussen de oude berekening en de nieuwe berekening is voor de oude berekening een bedrag aan zorgkosten gebruikt gelijk aan de standaardpremie (in 2016: € 122,-). Voor de woonkosten voor de oude berekening is gebruik gemaakt van de gemiddelde huurquote passend bij de leefsituatie alleenstaande. In de grafiek worden de verschillen tussen het oude en nieuwe systeem, die eerder zijn beschreven, zichtbaar.

7. Gevolgen

Administratieve lasten

Deurwaarders en andere partijen die de beslagvrije voet moeten berekenen dan wel bij hun incassotrajecten hanteren, moeten de beslagvrije voet juist berekenen. Hiervoor moeten partijen inzicht hebben in het (belastbaar) loon van de schuldenaar en diens eventuele partner en in de leefsituatie van de schuldenaar. Deze gegevens kunnen deurwaarders opvragen uit de polisadministratie van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) en de BRP. Ten opzichte van de huidige situatie waarin de gegevens moeten worden uitgevraagd bij de schuldenaar zelf, zal dit de administratieve lasten aanzienlijk verminderen. In situaties waarin de noodzakelijke gegevens in de beschikbare registraties ontbreken of niet eenduidig zijn, is nog steeds uitvraag bij de schuldenaar nodig. Deze uitvraag zal beperkt zijn tot een overzichtelijke set van gegevens, die voor de schuldenaar herkenbaar en eenvoudig aan te leveren zijn. In de polisadministratie zijn gegevens opgenomen van alle dienstbetrekkingen en uitkeringsrelaties conform de Wet op de loonbelasting. Het inkomen van de meeste schuldenaren kan derhalve worden verkregen door het raadplegen van de polisadministratie. Inkomen dat niet in de polisadministratie is opgenomen, zal moeten

worden uitgevraagd bij de schuldenaar. Denk hierbij aan inkomsten die aan te merken zijn als resultaat uit overige werkzaamheden en winst uit onderneming. Hieronder valt bijvoorbeeld het inkomen van een zelfstandige zonder personeel. Net als nu zal daarom het inkomen van een zelfstandige dienen te worden uitgevraagd bij de schuldenaar zelf. Schuldenaren hoeven in het nieuwe proces veel minder informatie aan te leveren. De informatie die wordt gevraagd, beperkt zich veel meer dan nu het geval is tot eenvoudige gegevens. Slechts in bijzondere situaties, die zich slechts voordoen bij een beperkt aantal van de schuldenaren, zullen schuldenaren op verzoek van de beslaglegger separaat informatie moeten aanleveren. Denk hierbij aan schuldenaren met een koopwoning en woonkosten. Deze groep is circa 6% van het totaal aantal schuldenaren waarbij beslag een rol speelt. Slechts wanneer deze mensen een inkomen hebben van boven € PM is het van belang dat zij hun woonkosten aan de deurwaarder doorgeven. Zij zullen hiertoe worden uitgenodigd door middel van een eenvoudig formulier dat bij de aankondiging van het beslag en de beslagvrije voet aan de schuldenaar wordt verstrekt.

In geval van sterk fluctuerende inkomsten moet de deurwaarder op basis van de beschikbare informatie een zo reëel mogelijke afspiegeling van het gemiddelde inkomen van de schuldenaar moeten gebruiken. Hiervoor moeten over een drie maanden gegevens worden verzameld.

Als een schuldenaar het niet eens is met een berekende beslagvrije voet dan kan hij zonder dat hij daarvoor kosten moet maken een beroep doen bij de beslaglegger/deurwaarder zelf. Ten opzichte van nu nemen daardoor de kosten voor burgers af. In het voorgestelde systeem kunnen burgers naar de kantonrechter. Door de incasso-instrumenten van overheidsorganisaties beter op elkaar af te stemmen zullen de incasso- en procedurele kosten van burgers afnemen.

De verwachting is dat de administratieve lasten en de regeldruk voor zowel de schuldenaar als schuldeiser/beslaglegger in het voorgenomen systeem ten opzichte van het huidige systeem afnemen door:

- het terugbrengen van het aantal noodzakelijke gegevens om de beslagvrije voet te berekenen;
- het baseren op gegevens uit de BRP en de polisadministratie;
- de beperktere uitvraag van gegevens bij de schuldenaar;
- een eenvoudiger (geautomatiseerde) rekenmethodiek.

PM uitvoeringskosten, budgettaire gevolgen (in te vullen na consultatie).

8. Ontvangen commentaren

PM

9. Inwerkingtreding en overgangsrecht

De datum van inwerkingtreding wordt bij koninklijk besluit geregeld. Bij de bepaling van de inwerkingtredingdatum is het essentieel dat de verschillende beslagleggende partijen toegang hebben tot de registraties waarin de voor de berekening van de beslagvrije voet gevraagde informatie is opgenomen en dat zij in staat kunnen worden geacht het gevraagde proces uit te voeren.

Overgangsrecht

Beoogd wordt te komen tot een overgangsrecht waarbij deurwaarders een overgangsjaar wordt geboden om tot het opnieuw vaststellen van de beslagvrije voet bij (de op de datum van inwerkingtreding) lopende beslagen te komen. De volgorde regeling zoals deze is opgenomen in artikel 475c Rv zal daarbij voor oude gevallen buiten beschouwing worden gelaten, in die zin dat in deze situatie bij de vaststelling van de beslagvrije voet wel met eventueel op andere beslagen op "hogere" vorderingen tot periodieke betaling rekening dient te worden gehouden.

Bijlage 1. Getalsmatige uitwerking van de groepen a, b en c voor 2016

De onderstaande tabellen bevatten de uitwerking van de grensinkomens en getallen voor de berekening van de beslagvrije voet per leefsituatie.

Alleenstaande		
Groep	Belastbaar jaarinkomen	Berekening beslagvrije voet
a	> € 29.930,-	€ 1.486,37
b	€ 12.800,- – € 29.930,-	95% bijstandsnorm (incl. vakantietoeslag) + (belastbaar jaarinkomen -19,759,-) * 0,143 / 12 + (0,000000720374 * belastbaar jaarinkomen ²) + (0,002180910066 * belastbaar jaarinkomen) - 204,43
c	< € 12.800,-	95% van netto-inkomen incl. vakantietoeslag

Alleenstaande ouder		
Groep	Belastbaar jaarinkomen	Berekening beslagvrije voet
a	> € 39.160,-	€ 1.623,45
b	€ 12.800,- – € 39.160,-	95% bijstandsnorm (incl. vakantietoeslag) + (belastbaar jaarinkomen -19,759) * 0,143 / 12 + (0,000000410057 * belastbaar jaarinkomen ²) + (0,002089580094 * belastbaar jaarinkomen) - 204,43 + ((belastbaar jaarinkomen - 19,759) * 0,0675) / 12
c	< € 12.800,-	95% van netto-inkomen incl. vakantietoeslag

Gehuwde		
Groep	Belastbaar jaarinkomen	Berekening beslagvrije voet
a	> € 39.160,-	€ 1.956,90
b	€ 18.432,- – € 39.160,-	95% bijstandsnorm (incl. vakantietoeslag) + (belastbaar jaarinkomen - 19,759) * 0,143 / 12 + (0,000000410057 * belastbaar jaarinkomen ²) + (0,002089580094 * belastbaar jaarinkomen) - 204,43
c	< € 18.432,-	95% van netto-inkomen incl. vakantietoeslag

Gehuwde met kinderen		
Groep	Belastbaar jaarinkomen	Berekening beslagvrije voet
a	> € 39.160,-	€ 2.093,48
b	€ 18.432,- – € 39.160,-	95% bijstandsnorm (incl. vakantietoeslag) + (belastbaar jaarinkomen -19,759) * 0,143 / 12 + (0,000000410057 * belastbaar jaarinkomen ²) + (0,002089580094 * belastbaar jaarinkomen) - 204,43 + ((belastbaar jaarinkomen - 19,759) * 0,0675) / 12
c	< € 18.432,-	95% van netto-inkomen incl. vakantietoeslag

Bijlage 2. Onderzoek profielschets beslagene

Voor de uitwerking van het rekenmodel van de beslagvrije voet was er behoefte aan informatie over de kenmerken en samenstelling van de groep personen die te maken hebben met beslag. Onderzoeksbureau I&O research heeft het onderzoek uitgevoerd.³⁶ De resultaten van het onderzoek laten zien dat veelal personen van middelbare leeftijd (76% tussen 30 en 59 jaar), met weinig tot geen opleiding (50%), met een laag inkomen (60% lager dan € 1100,- per maand) en vaak een uitkering (60%), te maken hebben met beslag. 80% van de beslagene in dit onderzoek woont in een huurhuis, 5% van deze groep betaalt meer dan € 710,- huur per maand. Van de beslagene in een koopwoning betaalt 20% meer dan € 800,- per maand. 40% van deze personen heeft te maken met meer dan één lopende vordering en dus mogelijke samenloop. Mensen die dus verschillende openstaande schulden hebben, hebben vaak ook hogere schulden. Naast kenmerken van beslagene komt in dit onderzoek ook naar voren dat de meeste deurwaarders bijna geen informatie hebben die nodig is voor het correct berekenen van de huidige beslagvrije voet. Vrijwel geen van de deurwaarders heeft kunnen aangeven of een beslagene in het bestuursrechtelijk premiereregime zit en bij 40% van de deurwaarders is het inkomen van de partner niet bekend. Ook zijn er slechts beperkt gegevens beschikbaar over de vastgestelde beslagvrije voet. Van de gegevens die wel beschikbaar waren is bij meer dan 60% de basisnorm vastgesteld als beslagvrije voet. Ook dit wijst erop dat in veel gevallen geen informatie beschikbaar is om de beslagvrije voet goed te berekenen.

De resultaten van het onderzoek maken nogmaals duidelijk dat de in dit wetsvoorstel voorgestelde vereenvoudiging van de beslagvrije voet noodzakelijk is en dat gezien de kenmerken van de doelgroep een eenvoudig en transparant systeem zeer belangrijk is. De resultaten laten ook zien dat de nieuwe berekening van de beslagvrije voet voor de overgrote meerderheid voor schuldenaren een solide bodem geeft om in de basale kosten van levensonderhoud te voorzien. In de nieuwe berekening wordt rekening gehouden met hogere woonkosten ten opzichte van het oude systeem en daarnaast is er voor schrijnende gevallen waarbij het systeem leidt tot kennelijk onevenredige hardheid de hardheidsclausule. Ook maakt het onderzoek duidelijk dat een deel van de beslagene te maken heeft met verschillende incasso-instrumenten.

³⁶ I&O research, 'Profielchets schuldenaar', maart 2016.

Bijlage 3. Velden uit de polisadministratie die nodig zijn voor de vaststelling van de beslagvrije voet

Soort informatie	Veld polisadministratie	Omschrijving	Reden voor toegang
Soort inkomsten verhouding	SrtLV	Dit veld is ter aanduiding van het soort inkomstenverhouding. Voor alle verschillende inkomstenverhoudingen worden verschillende codes gebruikt.	In het geval van meerdere inkomstenbronnen, voor het bepalen waar beslag te leggen (artikel 475c, tweede lid, Rv).
Belastbaar loon	LNLbPh	Loon per maand/vier weken waarover de loonbelasting/premie volksverzekeringen wordt berekend.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Vakantie bijslag	VakBsl	Het brutobedrag dat aan vakantiebijslag is uitbetaald in het tijdvak.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Opgebouwd recht vakantiebijslag	OpgRchtVakBsl	Het brutobedrag dat aan rechten op vakantiebijslag is opgebouwd in het tijdvak.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Extra periode salaris	ExtrSal	Het brutobedrag dat naast loon en vakantiebijslag is uitbetaald in het tijdvak naar aanleiding van afspraken in de (individuele of collectieve) arbeidsovereenkomst Voorbeelden van extra periode salaris zijn 13 ^e of 14 ^e maand Ontslag vergoedingen, overwerkvergoedingen en schadeloosstellingen zijn geen extra periode salaris.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Opgebouwd recht extra periode salaris	OpgRchtExtrSal	Het brutobedrag dat aan rechten op vaste vergoedingen naast het loon en vakantiebijslag is opgebouwd in het tijdvak naar aanleiding van afspraken in de (individuele of collectieve) arbeidsovereenkomst.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Code loonbelastingtabel	LbTab	Hiermee kan worden bepaald of het inkomen per maand of vier weken wordt uitbetaald.	
Loonheffingnummer	LhNr	Een door de Belastingdienst toegekende identificatiecode waaronder de administratieve	Voor de identificatie van de derde-beslagene.

		eenheid bekend is bij UWV/Belastingdienst. Hiermee kan de werkgever/uitkeringsinstantie worden geïdentificeerd.	
Naam inhoudingsplichtige	NmIP	De naam van de inhoudingsplichtige zoals aan de Belastingdienst medegedeeld in de aangiftebrief waarin de aangifte- en betaaldata bekend zijn gemaakt.	Voor de identificatie van de derde-beslagene.
Ingehouden loonbelasting/premie volksverzekeringen	IngLbPh	Het bedrag dat in totaal in het aangiftetijdvak door de administratieve eenheid aan loonbelasting en premie volksverzekeringen is ingehouden.	Voor de berekening van de beslagvrije voet. Om het nettoloon af te kunnen leiden van het belastbaar loon (artikel 475db, onderdelen a en b, Rv).
Totaal ingehouden bijdragen Zvw	UbgBijdrZvw	Het bedrag dat de administratieve eenheid in het aangiftetijdvak aan ingehouden bijdragen Zvw moet afdragen.	Voor de berekening van de beslagvrije voet. Om het nettoloon af te kunnen leiden van het belastbaar loon (artikel 475db, onderdelen a en b, Rv).
Werknemersbijdrage privégebruik auto	WrknBijdrAut	Het bedrag van de eigen bijdrage van de werknemer voor het privégebruik van de te beschikking gestelde auto.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475db, onderdeel d, Rv).
Belastbaar loon partner	LNLbPh	Loon waarover de loonbelasting/premie volksverzekeringen wordt berekend.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv). Om het nettoloon af te kunnen leiden van het belastbaar loon (artikel 475db, onderdeel a, Rv).
Vakantie bijslag partner	VakBsl	Het brutobedrag dat aan vakantiebijslag is uitbetaald in het tijdvak.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Opgebouwde recht vakantiebijslag partner	OpgRchtVakBsl	Het brutobedrag dat aan rechten op vakantiebijslag is opgebouwd in het tijdvak.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).

Extra periode salaris partner	ExtrSal	Het brutobedrag dat naast loon en vakantiebijslag is uitbetaald in het tijdvak naar aanleiding van afspraken in de (individuele of collectieve) arbeidsovereenkomst. Voorbeelden van extra periode salaris zijn 13 ^e of 14 ^e maand Ontslagvergoedingen, overwerkvergoedingen en schadeloosstellingen zijn geen extra periode salaris.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Opgebouwd recht extra periode salaris partner	OpgRchtExtrSal	Het brutobedrag dat aan rechten op vaste vergoedingen naast het loon en vakantiebijslag is opgebouwd in het tijdvak naar aanleiding van afspraken in de (individuele of collectieve) arbeidsovereenkomst.	Voor de berekening van de beslagvrije voet (artikel 475da Rv).
Ingehouden loonbelasting/premie volksverzekeringen partner	IngLbPh	Het bedrag dat in totaal in het aangiftetijdvak door de administratieve eenheid aan loonbelasting en premie volksverzekeringen is ingehouden.	Voor de berekening van de beslagvrije voet. Om het nettoloon af te kunnen leiden van het belastbaar loon (artikel 475db, onderdeel a, Rv).
Totaal ingehouden bijdragen Zvw partner	UbgBijdrZvw	Het bedrag dat de administratieve eenheid in het aangiftetijdvak aan ingehouden bijdragen Zvw moet afdragen.	Voor de berekening van de beslagvrije voet. Om het nettoloon af te kunnen leiden van het belastbaar loon (artikel 475db, onderdeel a, Rv).

Bijlage 4. Lijst met incasso-instrumenten van (overheids)organisaties waarop deze wetswijziging invloed heeft

Organisatie	(Bijzondere) incasso-instrumenten
Belastingdienst	Verrekenen belastingen
Belastingdienst	Verrekenen toeslagen (dwangverrekenen)
Belastingdienst (uitvoerder)	Beslag op toeslagen
Belastingdienst	Verrekenen kindgebonden budget
Belastingdienst	Overheidsvordering
Belastingdienst	Notoire wanbetalersregeling
Woningcorporatie (gerechtsdeurwaarder)	Beslag en verrekenen huurtoeslag
Zorgverzekeraars/Zorginstituut Nederland (gerechtsdeurwaarder)	Beslag en verrekenen zorgtoeslag
Zorginstituut Nederland	Omleiding zorgtoeslag
Zorginstituut Nederland	Broninhouding bestuursrechtelijke premie
UWV en SVB	Vereenvoudigd derdenbeslag
UWV en SVB	Beslagvrije voet op nihil in geval van niet verstrekken informatie, buitenland, fraude.
UWV en SVB	Verrekenen en pseudoverrekening
Gemeente	Vereenvoudigd derdenbeslag
Gemeente	Verrekenen en pseudoverrekening
Gemeente (belastingen)	Overheidsvordering + notoire wanbetaler
Waterschap	Overheidsvordering + notoire wanbetaler
CAK	Innen eigen bijdrage o.b.v. Wmo 2015 en/of Wlz door inhouding op loon/uitkering Inning ouderbijdrage Jeugdwet (vanaf 1-1-2015)
CJIB	Verhaal zonder dwangbevel
LBIO	Innen kinder- en partneralimentatie d.m.v. vereenvoudigd derdenbeslag
DUO	Verrekenen (bijv. incasso collegegeld)
Bank	Verrekenen

ARTIKELSGEWIJS

ARTIKEL I. WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING

Onderdeel A (artikel 475)

Dit onderdeel bevat enkele technisch-redactionele wijzigingen. De wijziging onder 1 houdt verband met de nieuwe tenaamstelling van de Minister van Veiligheid en Justitie. Onder 2 is een redactionele wijziging opgenomen.

Onderdeel B (artikel 475a)

In het nieuwe derde lid van artikel 475a wordt bepaald dat het beslag zich niet uitstrekt tot onkostenvergoedingen, tenzij deze fiscaal als loon of bezoldiging worden beschouwd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om onkostenvergoedingen, die door de werkgever aan de werknemer worden verstrekt. Het moet gaan om reële onkostenvergoedingen. Dit is niet het geval als de onkostenvergoeding als loon of bezoldiging wordt beschouwd. Voor de volledigheid wordt vermeld dat reeds een gelijksoortige regeling bestaat voor ambtenaren. In artikel 116, tweede lid, Ambtenarenwet is geregeld dat kostenvergoedingen die verband houden met de dienstverrichting niet vatbaar zijn voor beslag.

Voor de wijziging onder 2 wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de onderdelen C en D.

Onderdelen C en D (artikelen 475, 476, 476b en 479)

In deze onderdelen zijn redactionele wijzigingen opgenomen. De term "exploit" wordt vervangen door "exploot" en "beslagexploit" door "beslagexploot". Hiermee wordt aangesloten bij de terminologie die wordt gebruikt in de wetsvoorstellen in het kader van het vernieuwingsprogramma "Kwaliteit en Innovatie rechtspraak" (zie onder meer Kamerstukken 34 138).

Onderdeel E (artikel 475ab)

In dit nieuwe artikel worden definities gegeven van begrippen die een functie hebben in verschillende artikelen die betrekking hebben op de beslagvrije voet. De definities van *alleenstaande*, *alleenstaande ouder*, *echtgenoot* en *geregistreerd partner* verwijzen naar de definitie van deze begrippen in de Participatiewet. De omschrijving van *basisregistratie personen* spreekt voor zich. Voor de duidelijkheid wordt bij de definitie van echtgenoot en geregistreerd partner opgemerkt dat wat onder echtgenoot of geregistreerd partner in de zin van de Participatiewet wordt verstaan een ruimere reikwijdte heeft dan de gebruikelijke betekenis van deze begrippen. Er wordt aangesloten bij de definitie in artikel 3 Participatiewet. Dit betekent bijvoorbeeld dat ongehuwde schuldenaren die een gezamenlijke huishouding voeren ook kunnen worden aangemerkt als echtgenoot of geregistreerd partner. Van een gezamenlijke huishouding is sprake indien twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en zij blijken zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins. In bepaalde situaties kan een gezamenlijke huishouding worden aangenomen, bijvoorbeeld als uit de relatie van de schuldenaar met de derde een kind is geboren of erkenning heeft plaatsgevonden van een kind van de een door de ander (artikel 3, vierde lid, onderdeel b, Participatiewet). Voorts geldt voor bepaalde situaties dat zij zonder meer niet als gezamenlijke huishouding mogen worden aangemerkt, bijvoorbeeld op hetzelfde adres woonachtige familieleden in de eerste graad.

Onder *belastbaar inkomen* wordt verstaan het gezamenlijk bedrag van het belastbare loon, het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden en de belastbare periodieke

uitkeringen en verstrekkingen, bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, onderdelen b, c en d, Wet inkomstenbelasting 2001. Dit begrip is van belang voor de vaststelling van de beslagvrije voet. Zie hiervoor ook de artikelsgewijze toelichting bij de artikelen 475d en 475da en paragraaf 3 van het algemeen deel van de toelichting.

Onder *innende deurwaarder* wordt de deurwaarder verstaan, waaraan de derde-beslagene afdrachtplichtig is. Dat is de deurwaarder die het oudste executoriale beslag heeft gelegd. Indien de executie door deze deurwaarder niet wordt voortgezet, is de innende deurwaarder de deurwaarder die volgend op de eerstgenoemde deurwaarder beslag heeft gelegd (onderdeel a). Het is ook mogelijk dat de innende deurwaarder de inning in onderlinge overeenstemming met een andere deurwaarder en onder kennisgeving aan de derde-beslagene en de schuldenaar overdraagt aan deze andere deurwaarder (onderdeel b).

Voor de definitie van *innende deurwaarder* is voor de aanhef en onderdeel a aangesloten bij het huidige artikel 478, eerste lid. Onderdeel b is in lijn met het voorstel in het preadvies van de KBvG om de betrokken deurwaarders de mogelijkheid te geven om af te spreken welke deurwaarder de inning verzorgt. De behoefte hieraan in de praktijk is gegroeid doordat sinds de invoering van de Gerechtsdeurwaarderswet voor deurwaarders een landelijke bevoegdheid tot het verrichten van ambtshandelingen geldt, waardoor vaker dan voorheen verschillende deurwaarders bij beslagen betrokken zijn.

De *innende deurwaarder* stelt in de nieuwe systematiek van de beslagvrije voet bij samenlopende derdenbeslagen de beslagvrije voet vast en stelt deze zo nodig opnieuw vast (zie de artikelsgewijze toelichting bij de artikelen 475d en 475i). Voorts is de *innende deurwaarder* verantwoordelijk voor de inning en verdeling (zie de artikelsgewijze toelichting bij artikel 478).

Onder *leefsituatie* worden vier categorieën onderscheiden. De schuldenaar kan worden aangemerkt als alleenstaande zonder minderjarige kinderen, als alleenstaande ouder van minderjarige kinderen, als echtgenoot of geregistreerd partner zonder minderjarige kinderen of als echtgenoot of geregistreerd partner met een of meerdere minderjarige kinderen. Deze leefsituatie is bepalend voor de vaststelling van de beslagvrije voet (zie de artikelsgewijze toelichting bij artikel 475da). Voor de bepaling van deze specifieke leefsituaties wordt aangesloten bij de systematiek van de Participatiewet. Dit houdt in dat ook ongehuwd samenwonenden die een gezamenlijke huishouding voeren en personen die een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan als echtgenoot of geregistreerd partner worden aangemerkt. Zie ook paragraaf 3.4 van het algemeen deel van de toelichting.

Het begrip *woonkosten* bestaat uit een codificatie van de jurisprudentie over dit begrip aangevuld met een bepaling over de maandelijkse overige kosten tot ten hoogste 0,057% van de WOZ-waarde. Bij het formuleren van de aanvulling, zijn de aanbevelingen van Recofa, het landelijk overlegorgaan van rechters-commissaris in faillissementen en surseances van betaling, betrokken.³⁷

Onderdeel F (artikel 475b)

Onder 1 wordt voorgesteld het tweede lid van artikel 475b te laten vervallen. Dit lid heeft betrekking op het omslaan van de beslagvrije voet in verhouding tot de hoogte van periodieke betalingen als beslag ligt onder verschillende derden. Deze bepaling is niet meer nodig, omdat in de nieuwe systematiek van de beslagvrije voet het niet meer mogelijk is dat tegelijkertijd beslag wordt gelegd op verschillende vorderingen tot periodieke betaling. Voor het verhaal op vorderingen tot periodieke betaling geldt in

³⁷ Recofa, *Vtlb-rapport, Berekening van het vtlb bij toepassing van de Wet schuldsanering natuurlijke personen*, p. 18, 2016.

beginsel een voorgeschreven volgorde (zie de artikelsgewijze toelichting bij artikel 475c, tweede lid).

Onder 2 wordt het tot tweede lid vernummerde lid redactioneel aangepast. Dit lid wordt voorts inhoudelijk uitgebreid door ten aanzien van een beslag op een vordering tot betaling van vakantiebijslag te bepalen dat deze slechts geldig is, voor zover beslag daarop geldig zou zijn geweest, indien de vakantiebijslag gelijk met de periodieke inkomsten zou zijn betaald. Vakantiebijslag die gedurende een beslag wordt uitbetaald kan op grond van de huidige jurisprudentie volledig onder dit beslag vallen. Met deze bepaling wordt vakantiebijslag expliciet aangeduid als nabetaling. Hiermee is het niet meer van belang of een persoon zijn vakantiebijslag verspreid over het jaar krijgt uitbetaald of op één moment in het jaar.

Onderdeel G (artikel 475c)

Het eerste lid somt evenals de bestaande tekst van artikel 475c de vorderingen tot periodieke betaling op waaraan een beslagvrije voet is verbonden. De volgorde van de onderdelen is gewijzigd in verband met de nieuwe systematiek van de beslagvrije voet (zie de toelichting hieronder bij het nieuwe tweede lid). Voorts worden aan de limitatieve opsomming drie vorderingen tot periodieke betaling toegevoegd: resultaat uit overige werkzaamheden (onderdeel i), winst uit onderneming (onderdeel j) en een tegemoetkoming als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel h, Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) (onderdeel k). Het is wenselijk dat aan periodieke vorderingen tot betaling van winst uit onderneming en resultaat uit overige werkzaamheden een beslagvrije voet wordt verbonden, aangezien deze betalingen doorgaans voor zelfstandigen de belangrijkste inkomstenbron zijn. Voor de duidelijkheid wordt benadrukt dat het moet gaan om periodieke betalingen. Bij periodieke betalingen is gedurende een periode een zekere regelmaat van betalingen aanwezig.

Bij een tegemoetkoming als bedoeld in de Awir gaat het om de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget. Ook bij beslag dan wel verrekening met betrekking tot deze toeslagen dient de beslagvrije voet in acht te worden genomen. In het nieuwe tweede lid is bepaald dat de volgorde van de onderdelen bepalend is voor de volgorde waarin de beslaglegger bevoegd is zijn vordering te verhalen op de vorderingen tot periodieke betaling waaraan een beslagvrije voet is verbonden. Indien de schuldenaar bijvoorbeeld zowel recht heeft op een uitkering (onderdeel a) als loon (onderdeel d), moet eerst beslag worden gelegd op de uitkering. Resteert dan nog afloscapaciteit, het bedrag waarmee het totale netto-inkomen van de schuldenaar de beslagvrije voet overstijgt, dan kan beslag worden gelegd op het loon.

Het derde lid biedt de deurwaarder de mogelijkheid om van de voorgeschreven volgorde af te wijken, indien een periodieke betaling die later is opgenomen in de volgorde op zichzelf voldoende is om de afloscapaciteit geheel te benutten. Indien de schuldenaar bijvoorbeeld een netto-uitkering van € 200,- per maand (onderdeel a), een netto-inkomen uit loon van € 800,- (onderdeel d) heeft en zijn beslagvrije voet € 700,- bedraagt, dan kan bij beslag op de uitkering, gezien de beslagvrije voet, niet de gehele afloscapaciteit (i.c. € 300,-) worden benut. Bij beslag op het loon behoort dit wel tot de mogelijkheden. In dit geval kan de innende deurwaarder dus beslag leggen op het loon en het niet beslagen inkomen van € 200,- op de beslagvrije voet in mindering brengen. In het vierde lid wordt geregeld dat in het geval op twee verschillende periodieke inkomsten beslag wordt gelegd door afzonderlijke beslagleggers, de deurwaarder bij het vaststellen van de beslagvrije voet rekening houdt met het reeds lopende beslag. Dit lid heeft met name betrekking op toeslagen omdat bepaalde schuldeisers zich bij beslag als eerste op deze toeslagen mogen verhalen. Zie ook paragraaf 4.3 van het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel H (artikel 475d)

Artikel 475d wordt opnieuw vastgesteld. In deze bepaling worden algemene regels met betrekking tot de vaststelling van de beslagvrije voet opgenomen. In het eerste lid wordt bepaald dat bij het vaststellen van de beslagvrije voet in beginsel wordt uitgegaan van het belastbaar inkomen van de schuldenaar in de laatste maand waarover bij de deurwaarder gegevens bekend zijn met betrekking tot de bronnen van inkomsten op het moment van het leggen van het beslag. Dit belastbare inkomen kan in de meeste gevallen aan de deurwaarder worden verstrekt uit de polisadministratie (zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 475b). Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat in het kader van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI) de bevoegdheid van het UWV om aan deurwaarders informatie te verstrekken, voor zover noodzakelijk voor het vaststellen van de beslagvrije voet, zal worden uitgebreid.

Er wordt geen gebruik gemaakt van het belastbaar inkomen over de laatste maand, indien dit belastbaar inkomen door incidentele betalingen of maandelijkse schommelingen geen reële afspiegeling is van het belastbaar inkomen van de schuldenaar. Bij incidentele betalingen (bijvoorbeeld de uitkering van vakantiebijslag of een eindejaarsuitkering in een bepaalde maand), dient hij uit te gaan van het belastbaar inkomen in de maand voorafgaand aan de laatste maand, waarover bij de deurwaarder gegevens bekend zijn. Bij maandelijkse schommelingen (bijvoorbeeld in het geval van sterk fluctuerende inkomsten) wordt uitgegaan van het gemiddeld belastbaar inkomen over de laatste drie maanden.

In het tweede lid is bepaald dat een schuldenaar wordt aangemerkt als alleenstaande, tenzij uit de BRP blijkt dat hij gehuwd is dan wel een geregistreerd partnerschap is aangegaan. Aan de deurwaarder worden gegevens verstrekt uit de BRP, waarmee hij dit kan vaststellen (zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 475gb). Als de deurwaarder kan aantonen dat de schuldenaar een andere leefsituatie kent dan uit de BRP volgt, kan hij afwijken van de gegevens die zijn opgenomen in de BRP. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie dat een persoon staat geregistreerd als ongehuwd, maar de beslaglegger vaststelt dat deze persoon voor de bijstandsverlening wordt aangemerkt als gehuwd of de schuldenaar zelf aangeeft een gezamenlijke huishouding te voeren.

In het derde lid wordt geregeld dat de beslagvrije voet geldt voor ten hoogste twaalf maanden. Bij algemene maatregel van bestuur op voordracht van de Minister van SZW kan voor bepaalde categorieën periodieke betalingen een kortere termijn worden bepaald.

In het vierde lid is bepaald dat de innende deurwaarder de beslagvrije voet opnieuw dient vast te stellen indien de voornoemde termijn is verstreken (onderdeel a) of de innende deurwaarder met redenen omkleed wordt geïnformeerd over een structurele wijziging van omstandigheden die van belang is voor de vaststelling van de beslagvrije voet (onderdeel b). Na een hernieuwde vaststelling van de beslagvrije voet geldt deze in beginsel weer voor twaalf maanden.

Het vijfde lid heeft betrekking op het moment van ingaan van een verhoging van de beslagvrije voet na toepassing van het vierde lid. Deze verhoging geldt vanaf het moment dat de verplichting tot het opnieuw vaststellen is ontstaan. Dit moment is bijvoorbeeld de dag na ommekomst van de termijn van twaalf maanden.

Zie voor een toelichting met betrekking het vierde en vijfde lid ook paragraaf 4.4 van het algemeen deel van de toelichting.

In het zesde lid wordt bepaald dat de beslagvrije voet wordt vastgesteld op basis van maandbedragen. Dit brengt met zich mee dat in het geval een periodieke betaling niet maandelijks is, deze dient te worden omgerekend tot een maandbedrag.

De uitzondering in het huidige artikel 475d, achtste lid, voor de situatie dat alle betalingen wekelijks geschieden, wordt niet overgenomen. Ook in deze uitzonderlijke situatie dienen periodieke betalingen te worden omgerekend tot een maandbedrag.

Onderdelen I en J (artikelen 475da, 475db en 475e)

In de artikelen 475da, 475db en 475e wordt de vaststelling van de beslagvrije voet bepaald. Dit wijkt af van de oude systematiek, waarin de bepalingen over de vaststelling van de beslagvrije voet waren geconcentreerd in één artikel (artikel 475d). Artikel 475da bevat de bepalingen met betrekking tot de vaststelling van de standaard beslagvrije voet, artikel 475db met betrekking tot de verlaging van de beslagvrije voet en artikel 475e met betrekking tot de vaststelling van een afwijkende beslagvrije voet in bijzondere gevallen.

Artikel 475da. Vaststelling beslagvrije voet

Het eerste lid bevat de maximumbedragen van de beslagvrije voet voor de vier categorieën leefsituaties: a) alleenstaande zonder kinderen, b) alleenstaande ouder, c) echtgenoten of geregistreerde partners zonder kinderen, en d) echtgenoten of geregistreerde partners met een of meerdere kinderen. In het zesde lid wordt geregeld hoe dit bedrag wordt bepaald.

Het tweede lid bevat de nieuwe formules voor de vaststelling van de beslagvrije voet voor de voornoemde leefsituaties. Bij de variabelen van deze formules wordt aangesloten bij bedragen en formules in andere wetten, zoals de Wet op de zorgtoeslag en de Wet op de huurtoeslag. Louter de onder C gedefinieerde variabele zal de deurwaarder moeten bepalen, in beginsel met behulp van gegevens uit de BRP en de polisadministratie. Bij het gebruik van de formules zal de deurwaarder in de praktijk een rekentool gebruiken die door de overheid zal worden gefaciliteerd.

Het derde lid is bedoeld als rekenkundige correctie van de formules, opgenomen in het tweede lid.

Het vierde lid bevat een regeling voor personen die een netto-inkomen hebben dat gelijk of lager is dan de voor hen geldende bijstandsnorm, zoals opgenomen in het eerste lid. Voor hen geldt een beslagvrije voet ter hoogte van 95% van hun periodieke netto-inkomen. Dit betekent dat deze schuldenaren te allen tijde vijf procent van de vordering tot periodieke betaling dienen af te dragen. Alle schuldenaren dienen volgens deze "5%-regeling" een minimumbedrag af te lossen, ook al betekent dit dat hun inkomen hiermee onder de huidige beslagvrije voet kan komen te liggen. Zie ook de paragrafen 3.4 tot en met 3.6 van het algemeen deel van de toelichting.

In het vijfde lid wordt geregeld dat de deurwaarder de beslagvrije voet op verzoek van de schuldenaar verhoogt in de situatie dat een schuldenaar ten hoogste een inkomen heeft dat hoort bij de maximale huurtoeslag en als de woonkosten van de schuldenaar 10 procent hoger zijn dan dat normbedrag. Die verhoging bestaat dan uit het bedrag dat hij meer uitgeeft aan de woonkosten, vermeerderd met de verhoging van 10 procent. De eerste 10 procent van de hogere woonkosten dan het normbedrag komt derhalve voor eigen rekening. Dit betreft een tijdelijke verhoging voor ten hoogste zes maanden. Het verzoek wordt enkel gehonoreerd, voor zover de niet beslagen inkomsten van de echtgenoot of geregistreerd partner onvoldoende zijn om de hogere woonkosten op te vangen. Indien het inkomen van de partner de woonkosten kan dekken, ligt het niet in de rede de beslagvrije voet te verhogen.

Artikel 475db. Verlaging beslagvrije voet

Dit artikel heeft betrekking op verlaging van de beslagvrije voet. De beslagvrije voet wordt verlaagd met het onbeslagen netto-inkomen van de schuldenaar, het onbeslagen netto-inkomen van de partner tot ten hoogste de helft van de beslagvrije voet, de

bestuursrechtelijke premie op grond van de Zorgverzekeringswet en een eigen bijdrage voor privégebruik van een vervoermiddel.

Wat de verlaging met de bestuursrechtelijke premie op grond van de Zorgverzekeringswet betreft, wordt opgemerkt dat deze verlaging op dit moment volgt uit artikel 18f, vijfde lid, Zorgverzekeringswet. Dit artikel bepaalt hoe gehandeld dient te worden in geval er naast beslag op het inkomen ook bronheffing voor de bestuursrechtelijke premie van toepassing is. Bronheffing houdt in dat de premie en de ophoging zonder dat een dwangbevel nodig is, direct worden ingehouden op het loon of de uitkering. Voorgesteld wordt deze bepaling nu op te nemen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Deze verlaging houdt in dat de beslagvrije voet wordt verminderd met de reeds ingehouden bestuursrechtelijke premie. Op deze wijze wordt voorkomen dat de schuldenaar bij wie broninhouding plaatsvindt, over meer inkomen beschikt dan andere schuldenaren bij geen broninhouding plaatsvindt, doordat bij hem een beslagvrije voet wordt gehanteerd, waaruit hij geen zorgverzekeringpremie meer hoeft te betalen. Zie ook paragraaf 3.10 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 475e. Vaststelling afwijkende beslagvrije voet

Zie voor een toelichting van dit artikel paragraaf 3.11 van het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel K (artikel 475f)

Dit betreft een technische wijziging in verband met de gewijzigde vormgeving van de beslagvrije voet in de artikelen 475b en de artikelen 475da tot en met 475e.

Onderdeel L (artikel 475fa)

In dit nieuwe artikel is een hardheidsclausule opgenomen. Nu de nieuwe systematiek grofmaziger is dan de oude systematiek, kan de beslagvrije voet in uitzonderlijke gevallen dusdanig laag worden vastgesteld dat een schuldenaar die te maken heeft met bijzonder hoge kosten die niet (direct) worden verlaagd onder het bestaansminimum komt. In dat geval getuigt het onverkort vasthouden aan de beslagvrije voet van een kennelijk onevenredige hardheid en kan de rechter besluiten de beslagvrije te verhogen voor een door hem te bepalen termijn. Zie voor een nadere toelichting van de hardheidsclausule paragraaf 3.3 van het algemeen deel van de toelichting.

Onderdelen M en N (artikelen 475g tot en met 475gd)

Artikel 475g wordt opnieuw vastgesteld en de bepalingen die eerst waren opgenomen in dit artikel worden nu opgenomen in de artikelen 475g en 475ga tot en met 475gd, aangevuld met enkele andere bepalingen die hieronder nader worden toegelicht.

Artikel 475g. Verplichtingen schuldenaar en derde-beslagene

Dit artikel heeft betrekking op de verplichtingen van de schuldenaar en de derde-beslagene. In het eerste lid wordt de mogelijkheid van de deurwaarder om voor de vaststelling van de beslagvrije voet noodzakelijke gegevens te vragen aan de schuldenaar beperkt tot gegevens, die door de deurwaarder niet kunnen worden verkregen uit de BRP en de polisadministratie.

Het tweede lid bepaalt dat een deurwaarder die gerechtigd is ten laste van een schuldenaar beslag te leggen bevoegd is aan een persoon van wie hij vermoedt dat deze aan de schuldenaar periodieke betalingen verricht of schuldig is, te vragen of dit zo is. Een ieder is verplicht hierop te antwoorden. Deze bepaling betreft geen inhoudelijke wijziging, maar was eerst opgenomen in artikel 475g, derde lid. In het derde lid wordt

gespecificeerd welke informatie bij het antwoord, bedoeld in het tweede lid, wordt verstrekt. Dit is geen limitatieve opsomming.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de bepaling dat de Staat en degenen die periodieke betalingen doen aan personen van wie zij de naam niet rechtstreeks uit hun administratie kunnen lichten, de vraag van de deurwaarder slechts behoeven te beantwoorden ten aanzien van de in de vraag omschreven betalingen of aangeduide collectieve verzekeringen, die nu is opgenomen in artikel 475g, derde lid, niet wordt overgenomen, aangezien deze bepaling ziet op een situatie die zich in de praktijk niet meer voordoet.

Artikel 475ga. Basisregistratie personen

In dit artikel is geregeld dat een deurwaarder die gerechtigd is beslag te leggen, bevoegd is bij de BRP gegevens van de schuldenaar, zijn echtgenoot of geregistreeerde partner en kinderen op te vragen, voor zover die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de beslagvrije voet. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om gegevens die noodzakelijk zijn om de leefsituatie van de schuldenaar te kunnen bepalen.

Artikel 475gb. Polisadministratie

Dit artikel heeft betrekking op de bevoegdheid van deurwaarders om gegevens op te vragen die in de polisadministratie van het UWV zijn opgenomen ten aanzien van de schuldenaar diens werkgever en eventuele partner van de schuldenaar. Op grond van het huidige artikel 475g kunnen deurwaarders gegevens bij het UWV vragen, voor zover die noodzakelijk zijn voor het vaststellen van de identiteit van derden die periodieke betalingen aan de schuldenaar verrichten. Voorgesteld wordt om deurwaarders ook toegang te geven tot gegevens die ten aanzien van de schuldenaar in de polisadministratie worden verwerkt voor zover die noodzakelijk zijn voor het vaststellen van de beslagvrije voet, de aard van de periodieke inkomsten van de schuldenaar en de identiteit van degene die periodieke betalingen aan de schuldenaar verricht. Hierbij gaat het bijvoorbeeld over het soort inkomstenverhouding, de hoogte van het loon, waarover de loonbelasting en de premie voor de volksverzekeringen wordt berekend, en de vakantiebijslag. Indien de schuldenaar is aan te merken als echtgenoot of geregistreerd partner verstrekt het UWV deze gegevens ook ten aanzien van de partner van de schuldenaar. Voor de volledigheid wordt vermeld dat in het kader van de Wet SUWI de bevoegdheid van het UWV zal worden uitgebreid om deze gegevens aan deurwaarders te verstrekken. In een ministeriële regeling worden de gegevens die worden verstrekt, nader bepaald.

Artikel 475gc. Gebruik burgerservicenummer

In dit artikel wordt de bevoegdheid van de deurwaarder geregeld voor het gebruik van het burgerservicenummer van de schuldenaar, zijn echtgenoot of geregistreeerde partner en kind, voor zover dit noodzakelijk is voor de in onderdelen a tot en met c benoemde doeleinden. Onderdeel a heeft betrekking op het gebruik van het burgerservicenummer voor het identificeren van de schuldenaar bij het leggen van beslag bij partijen, die zelf gerechtigd zijn tot het gebruik van het burgerservicenummer. Onderdeel b ziet op het verkrijgen van de gegevens, bedoeld in de artikelen 475g tot en met 475gb. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de verstrekking van gegevens over de leefsituatie van de schuldenaar uit de BRP en de verstrekking van inkomengegevens uit de polisadministratie.

In onderdeel c gaat het om het geven van kennisgevingen met betrekking tot uitvoering van de wettelijke taken in het kader van het beslag.

Onderdeel O (artikel 475i)

Met deze wijziging worden drie leden toegevoegd aan artikel 475i. In het nieuwe tweede lid wordt bepaald dat een deurwaarder uiterlijk bij de overbetekening van het beslagexploot de schuldenaar schriftelijk op de hoogte brengt van de voor hem geldende beslagvrije voet. Hij vermeldt daarbij tevens op basis van welke gegevens hij de beslagvrije voet heeft vastgesteld. De schriftelijke mededeling is bedoeld om de schuldenaar inzicht te geven in de gegevens waarop de vaststelling van de beslagvrije voet is gebaseerd en hem de gelegenheid te geven onjuistheden te melden.

In het nieuwe derde lid is bepaald dat de schuldenaar binnen twee weken na ontvangst van de schriftelijke mededeling omstandigheden kan melden die de beslagvrije voet verhogen. Hiermee wordt dan rekening gehouden met terugwerkende kracht vanaf het moment van de beslaglegging. Indien de schuldenaar een vaste woon- of verblijfplaats in het buitenland heeft, wordt de schuldenaar een termijn van vier weken gegeven.

In het nieuwe vierde lid is een regeling gegeven voor het geval na het leggen van beslag een volgende deurwaarder beslag legt onder de derde-beslagene. In de nieuwe systematiek wordt de beslagvrije voet vastgesteld door de innende deurwaarder.

Een andere deurwaarder vraagt de door de innende deurwaarder vastgestelde beslagvrije voet en de gegevens waarop deze is gebaseerd op. Voorts doet hij schriftelijk mededeling aan de schuldenaar dat hij zich bij het beslag van de innende deurwaarder aansluit. Voor het melden van onjuistheden naar aanleiding van zijn mededeling verwijst de deurwaarder de schuldenaar naar de innende deurwaarder. Hierbij wordt opgemerkt dat alle beslagleggers wel toegang hebben tot alle gegevens waarop de vaststelling is gebaseerd. Hiermee hebben zij de mogelijkheid om te controleren of de beslagvrije voet juist is vastgesteld. Mochten de deurwaarders gegevens vinden die van invloed zijn op de hoogte van de beslagvrije voet, dan zijn zij niet zelf gerechtigd de beslagvrije voet aan te passen. Zij kunnen deze gegevens wel melden bij de innende deurwaarder, die verantwoordelijk is voor het aanpassen van de beslagvrije voet. Die is dan verplicht de beslagvrije voet opnieuw vast te stellen (artikel 475d, vijfde lid). Zie ook paragraaf 4.1 van het algemeen deel van de toelichting.

Voor de wijziging onder 2 wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de onderdelen C en D.

Onderdeel P (artikel 478)

Het eerste lid wordt opnieuw vastgesteld en het derde lid wordt gewijzigd in verband met de invoering van het begrip "innende deurwaarder". In het nieuwe tweede lid wordt geregeld dat onder bepaalde omstandigheden in afwijking van de hoofdregel de inning niet bij de innende deurwaarder wordt gelegd, maar bij de eerste beslaglegger. De huidige regeling deelt de innende taak bij samenlopende derdenbeslagen ten laste van dezelfde schuldenaar steeds aan de deurwaarder met het oudste executoriale beslag toe. De gedachte hierbij is dat deze deurwaarder het beste in staat is om als verdeler op te treden. Indien het oudste executoriale beslag niet door een deurwaarder is gelegd (bepaalde bestuursorganen zijn gerechtigd beslag te leggen zonder tussenkomst van een deurwaarder), heeft dit tot gevolg dat bij een opvolgend beslag door een deurwaarder de inning op deze deurwaarder overgaat. Indien het oudste executoriale beslag is gelegd in verband met een preferente vordering heeft dit het onwenselijke effect, dat de vaststelling, inning en verdeling door de deurwaarder wordt overgenomen, maar deze vervolgens het geïnde bedrag weer in zijn geheel (onder aftrek van de inningkosten) dient over te dragen aan de eerste beslaglegger. Er wordt met andere woorden een extra handeling gecreëerd terwijl nog steeds enkel op de bevoorrechte vordering wordt afgelost. Met dit voorgestelde tweede lid wordt beoogd dit onwenselijke effect te ondervangen. De overige wijzigingen van het derde lid (nieuw) tot en met het vijfde lid (nieuw) zijn redactioneel van aard.

ARTIKEL II. ALGEMENE WET INKOMENSAFHANKELIJKE REGELINGEN

Met de wijziging van artikel 45 Awir wordt een nieuw tweede lid ingevoegd. Hierin wordt geregeld dat voor beslag op tegemoetkomingen als bedoeld in de Awir de in Rv voorgeschreven volgorde niet van toepassing is.

ARTIKEL III. TECHNISCHE WIJZIGINGEN IN OVERIGE WETTEN

PM

ARTIKEL IV. OVERGANGSRECHT WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING

PM

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

J. Klijnsma

De Minister van Veiligheid en Justitie,

G.A. van der Steur